

2020

HÅLLBARHETSREDOVISNING

**Tillsammans bygger vi
det hållbara samhället.**

2020

HÅLLBARHETSREDOVISNING

Redovisningen omfattar Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB (Vakin), Umeå Vatten och Avfall AB (UMEVA) och Vindeln Vatten & Avfall AB (VINVA).

Vakin omfattas i dagsläget inte av lagliga krav på hållbarhetsredovisning, utan redovisningen är ett aktivt initiativ för att visa hur viktigt hållbarhetsarbetet är för oss.

Hållbarhetsredovisningen är inspirerad av GRI Standards. GRI, Global Reporting Initiative, är riktlinjer för hållbarhetsredovisningar som används för att visa hur verksamheter presterar under året inom ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter.

Kontakt

kundservice@vakin.se

090-16 19 00

vakin.se

Kontaktperson: Karin Söderström, hållbarhetschef

Produktion: Vakins kommunikationsenhet

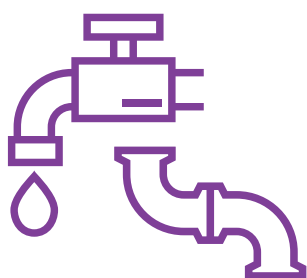
Omslagsfoto: Vindelälven, © Johan Hammar

Innehållsförteckning

Det här är Vakins.....	4
Milstolpar	6
Året i korthet	7
Vd har ordet	8
Uppdrag och finansiering	10
Vakins värdekedja	12
Omvärld	14
Vakins syn på hållbarhet.....	16
Mål 1: Hög leveranssäkerhet.....	22
Mål 2: Hållbar och effektiv hantering av resurser	28
Mål 3: Aktiv roll i samhällsplanering och samverkan över gränserna	36
Mål 4: Kompetenta och kundorienterade medarbetare.....	40
Bilaga	46

Vision: Tillsammans bygger vi det hållbara samhället

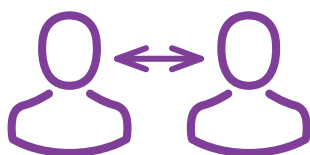
Vatten och avlopp

Rent dricksvatten i kranen och friska, välmående vattendrag är något vi ofta tar för givet. I själva verket ligger hårt arbete bakom. På uppdrag av Umeå, Nordmaling* och Vindelns kommuner, förser Vakin invånarna med dricksvatten och renar avloppsvattnet (VA). Vi underhåller och förnyar ledningsnäten samt avleder dagvatten från gator och fastigheter.

Avfall och återvinning

Vakin ansvarar också för planering, utrustning och rutiner för avfallshanteringen i Umeå, Nordmaling och Vindelns kommuner. Vi ser till att kundernas sopor hämtas och att de kan lämna grovavfall på återvinningscentralen. Det är också vi som tar hand om matavfallet och ser till att det rötas till biogas, samt samlar in slam från enskilda avlopp.

Kompetens och samverkan

Som en viktig aktör i samhällsplaneringen är vår yttersta uppgift att säkra hållbara vatten- och avfallstjänster i en cirkulär ekonomi. Vi ser det därför som vårt ansvar att samla, stärka och sprida kunskap om långsiktiga lösningar för vatten, avfall, avlopp och återvinning.

*Nordmaling ingår från 2021.

Hållbarhetsresan

2016

Umeå och Vindeln går samman och bildar kompetensbolaget Vakin.

Vakins internationella samarbete för en hållbar utveckling stärks via ett projekt med Kajiado County i Kenya.

2017

Vi anställer en hållbarhetschef och tar fram vår första frivilliga hållbarhetsredovisning.

Vi blir landets första VA- och avfallsbolag som får ISO 26000-arbetet med socialt ansvarstagande verifierat av extern revisor. Sedan tidigare är vi certifierade enligt ISO-standarder för kvalitet, miljö och arbetsmiljö.

Vårt långvariga SIDA-projekt i Kina avslutas.

2018

Vi gör en GAP-analys mot Agenda 2030-målen.

2019

Vi tar fram en ny styrmodell utifrån de globala hållbarhetsmålen och integrerar hållbarhet i styrningen. Arbetet mot en certifiering enligt ISO 55001 inleds.

UN Environment utser Vakin till mentor inom avfallshantering.

Vision VA, Vakins branschspecifika utbildningssatsning, bjuder in de första kursdeltagarna.

2020

Vi tar fram vårt första klimatbokslut.

Nordmaling blir en del av Vakin.

Matavfallsinsamling blir obligatorisk och införs även i Vindeln.

Vi tar fram en gemensam avfallsplan för Umeåregionen.

ÅRET I KORTHET

2020

10 094 800 m³

Mängden dricksvatten som producerades i Umeå och Vindeln.

15 342 622 m³

Mängden behandlat avloppsvatten i Umeå och Vindeln.

1,4 miljoner

Antal tömningar av bruna och gröna tunnor i Umeå och Vindeln.

130 000 kunder

Antalet VA- och avfallskunder i Umeå och Vindeln.

411 miljoner

Total nettoomsättning i Vakins, UMEVA och VINVA under 2020.

19 000 bruna tunnor

Antalet nya tunnor för matavfall som placerats ut i Umeå och Vindeln.

68 % män, 32 % kvinnor

Könsfördelning bland Vakins 170 medarbetare i januari 2021.

72,3 av 100 i betyg

Medarbetarnöjdheten har under 2020 stärkts sedan föregående medarbetarundersökning (69,4).

323 500 besök

Antalet besök på våra återvinningscentraler i Umeå och Vindeln.

Året då inget var sig likt

Vid årsskiftet lämnade vi det varmaste decenniet bakom oss, liksom ett av de allra varmaste åren sedan mätningarna började. Även om mycket pausades i världen när pandemin blev ett faktum i början av 2020, gjorde knappast klimatkrisen det. Här i norr var året både ett av de torraste och blötaste i mannaminne; under försommaren infördes begränsningar av vattendistributionen och under hösten drabbades vi av svåra översvämningar.

Det är nu bråttom att vända de stigande kurvorna för utsläppen av växthusgaser. En av förutsättningarna för att minska den globala uppvärmningen är styrningen mot cirkulära flöden av resurser. Här har Vakin en mycket viktig roll i och med de stora resurser vi hanterar – vatten och avfall. Vi vill bidra till en hållbar vattenförsörjning och avfallshantering, där giftfria, cirkulära kretslopp minskar resursanvändningen och begränsar klimat- och miljöpåverkan.

Just utifrån principerna om cirkulär ekonomi, har vi under året samordnat framtagandet av en regional avfallsplan för sex kommuner i Umeåregionen. Inom VA-branschen generellt har frågan om avloppsreningsverk som resursverk också väckts. Plötsligt ser vi potentialen med att ta tillvara resurser som tidigare mest spolats bort.

Förutsättningarna förändras ständigt och vår bransch påverkas av ny lagstiftning som ofta kräver att vi på kort tid ställer om verksamheten. Vi har nu fått ökade möjligheter att jobba förebyggande med avfall. Det finns även ett förslag om att producentansvaret för insamling och återvinning av returpapper i stället ska läggas på kommunerna, något som innebär en ny uppgift för oss.

Förra året tog vi fram Vakin's första klimatbokslut, något som bäst kan beskrivas som att "gå från blind till seende" vad gäller vår påverkan i ett övergripande perspektiv. Det är

ett viktigt kvitto på hur vi arbetar med klimatfrågan i vår egen verksamhet. Här har vi också stor hjälp av att under året ha implementerat en ny styrmodell, där FN:s globala hållbarhetsmål löper som en röd tråd genom hela vår verksamhet. Affärsplanen är kärnan i vår styrning och genom att ha integrerat hållbarhet i verksamhetsstyrningen, gör vi verklig skillnad i allt vi gör. Jag är glad över att Vakin inom många områden får vara det goda exemplet både regionalt, nationellt och internationellt.

Precis som för många andra, ställde Covid-19 också vår verksamhet på sin spets. Eftersom våra tjänster är samhällskritiska, tvingades vi snabbt ställa om arbetet. Vi tog fram en pandemiplan och vidtog en rad åtgärder för att, i linje med Folkhälsomyndighetens rekommendationer, skydda medarbetarna och minska smittspridningen. Samtidigt lyckades vi under hela året leverera vatten- och avfallstjänster utan större störningar.

2020 fick vi välkomna ytterligare en kommun till Vakin. Under sommaren fattades ett politiskt beslut om att Nordmalings kommun ska bli delägare i Vakin, som ett led i arbetet med att säkra hållbara VA- och avfallslösningar i samverkan med andra aktörer. Det är just genom samverkan vi tror att framtidens utmaningar för vår bransch måste mötas.

Även om ingenting var sig likt 2020, var det likväl ett år fyllt av utveckling inom vårt område. Det var också ett år som visade att snabba omställningar är fullt möjliga, ett spår vi hoppas kunna fortsätta på under 2021. För att trygga den långsiktiga hållbarheten och leveransen av våra tjänster behöver vi nu fler strategiska åtgärder, omfattande investeringar och modiga politiska beslut.

Tomas Blomqvist | Vd Vakin

Uppdrag, ägande och finansiering

Vakin är ett kommunalt bolag som finansieras via taxor. Verksamheten drivs på affärsmässiga grunder, samtidigt som vi inte får göra vinst.

Vakins affärsidé

Vakins uppdrag är att leverera dricksvatten, rena avloppsvatten och ta hand om hushållens avfallsresurser. För att lyckas med detta behöver vi ha en hög kompetens och samverka för en hållbar utveckling i regionen.

Ägande

Kompetensbolaget Vakin är ett kommunalt bolag som verkar regionalt och ägs av tre kommuner: Umeå, Vindelns och från och med 2021 även Nordmalings.

- Vakin producerar dricksvatten, utför tjänster, underhåller och utvecklar anläggningarna. Här ingår också den personal som utför sysslorna.
- Anläggningsbolaget Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva) äger 90 procent av aktierna i Vakin.
- Vindelns Vatten och Avfall AB (Vinva) och Nordmalings Vatten och Avfall AB (Nordva) äger 5 procent vardera.
- Respektive kommun äger själva anläggningarna, som ledningsnät, vattenverk, reningsverk och återvinningscentraler.

UPPDRAG OCH FINANSIERING

Uppdrag

Vakins verksamhet drivs på affärsmässiga grunder och med utgångspunkt i bland annat lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken och livsmedelslagen. Avfallsverksamheten styrs huvudsakligen av miljöbalken och kommunens renhållningsordning (avfallsföreskrifter och avfallsplan).

Ägarkommunerna styr Vakin och anläggningsbolagen via bland annat ägardirektiv som fastställs av kommunfullmäktige i respektive kommun. Varje bolag har en politiskt tillsatt styrelse som fattar beslut i större frågor.

Finansiering

Vakin är inte vinstdrivande. Hanteringen av vatten, avlopp och avfall bekostas helt och hållet av avgifter (taxor). Dessa beslutas av kommunfullmäktige i respektive ägarkommun och bygger på självkostnadsprincipen, vilket betyder att utgifterna som uppkommer för hantering av vatten, avlopp och avfall ska täckas av avgifterna.

Vatten och avfall i ett cirkulärt kretslopp

Vakins tjänster är kritiska för att samhället ska fungera. Målsättningen är att styra mot cirkuläritet och en hållbar vattenförsörjning och avfallshantering.

Cirkulära flöden av resurser är en förutsättning och ett verktyg för att minska den globala uppvärmningen. Efter som Vakins hanterar stora flöden av resurser – vatten och avfall – är våra tjänster viktiga hörnstenar i ett hållbart samhälle.

Hållbar och cirkulär vattenförsörjning

Våra vattenverk levererar varje dag dricksvatten till omkring 130 000 kunder. Det använda vattnet leds via ledningsnätet till våra reningsverk, där vattnet renas i flera steg innan det släpps ut i recipienten som kan vara en sjö, ett vattendrag eller havet.

Genom att skapa förutsättningar för återanvändning, återföring och cirkulation når vi en hållbar och cirkulär vattenförsörjning. Våra reningsverk kan faktiskt ses som resursverk som producerar biogas och näringsämnen.

Redan i dag är Vakins självförsörjande på energi i vårt största reningsverk och den värme vi producerar värmer även upp våra lokaler. Genom att fortsätta utveckla arbetet mot ökad cirkuläritet, vill vi nå ännu längre på resan mot hållbara kretslopp och ett effektivt resursutnyttjande.

Avfall som resurs i giftfria kretslopp

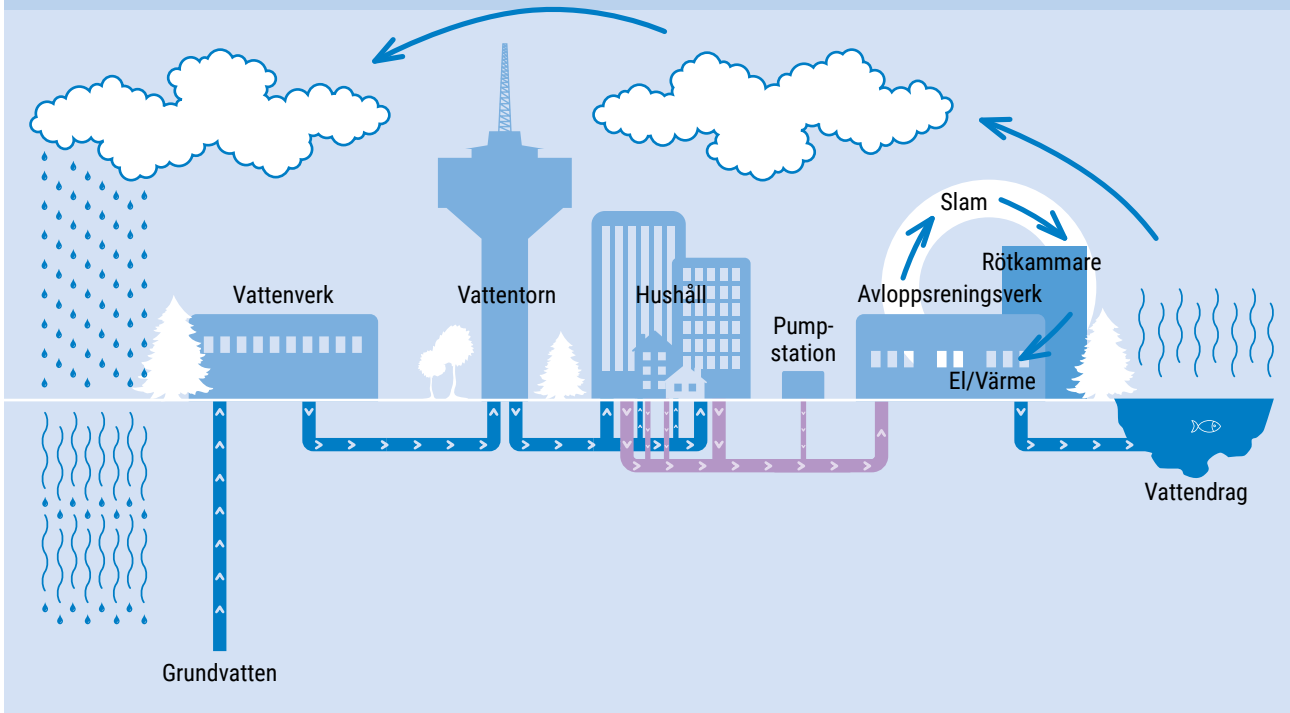
Varje år samlar vi in avfall från omkring 70 000 hushåll och tar hand om cirka 24 000 ton mat- och restavfall. På våra återvinningscentraler tar vi hand om över 22 000 ton inlämnat material (exklusive elavfall). Vakins har en viktig roll både när det gäller att ta hand om avfallet på bästa sätt, samt att inspirera andra till att göra rätt. Under året har vi infört obligatorisk matavfallsinsamling i alla hushåll i våra ägarkommuner, även i fritidshus.

Omställningen till en cirkulär ekonomi innebär att mindre mängder avfall uppstår och att mer avfall kan ersätta nya material. Genom att återvinna det som har blivit avfall som råvaror för nytt material, näringsämnen eller energi, kan avfallet nyttjas som en resurs vilket begränsar klimat- och miljöpåverkan. I första hand ska vi dock alltid främja återanvändning framför materialåtervinning och annan avfallshantering.

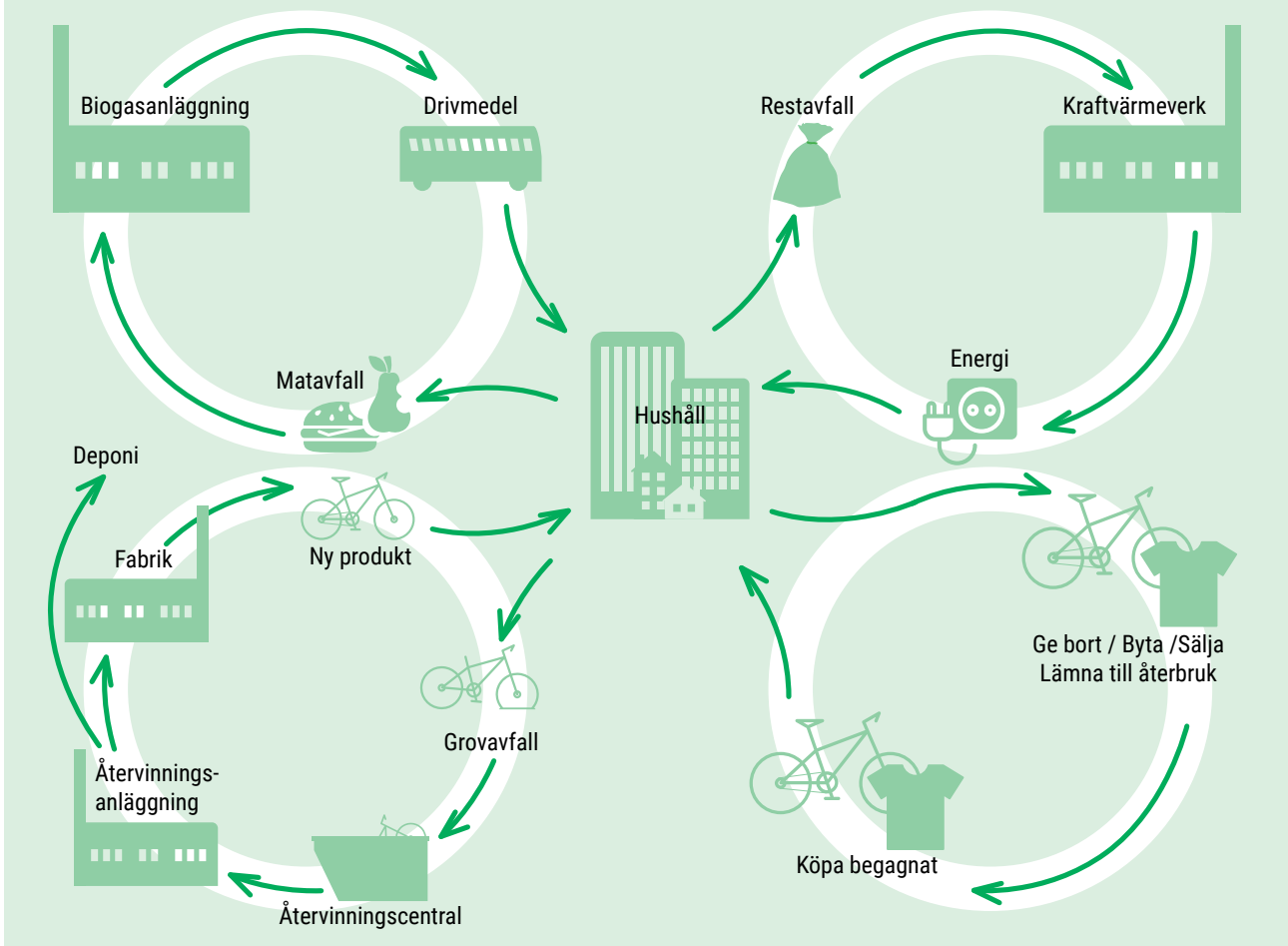
För att lyckas krävs samverkan, innovationsförmåga och nya affärsmodeller; vi måste förändra hela vårt synsätt på avfall, materialanvändning och återbruk. Vad gäller återbruk specifikt, finns det stora utmaningar kopplade till bland annat beteendeförändringar och en fungerande marknad. Här har lagändringar gett oss nya möjligheter att jobba mer med avfallsförebyggande åtgärder och kommunikation. Samtidigt räcker inte detta; vi behöver också ett nytt ägardirektiv som tydliggör vårt uppdrag kring återbruk.

I dag motsvarar återbruket via våra återvinningscentraler endast cirka 2,7 kilo per invånare. Om vi ska klara omställningen till en cirkulär ekonomi måste vi öka takten på återanvändning. Under året har vi initierat en rad samarbeten med aktörer utanför den egna organisationen för att hitta former för att utveckla och öka återbruket.

Vattnets kretslopp

Avfallets kretslopp

Vakin i en föränderlig värld

För att långsiktigt kunna garantera leverans av våra samhällsnyttiga tjänster, måste vi ta hänsyn till flera olika utmaningar. Det handlar om allt från infrastruktur och finansiering, till demografiska förändringar och omställningen till ett hållbart samhälle.

Omställningen till en cirkulär ekonomi

I Sveriges strategi för cirkulär ekonomi är visionen att vi ska nå ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter nyproducerat material. Omställningen innebär att vi minskar resursanvändningen och begränsar miljö- och klimatpåverkan, något som också gäller Vakin:s egna tjänster, inköp och upphandlingar.

Klimatförändringar

Statens Dricksvattenutredning pekar ut klimatförändringar som den största anledningen till att dricksvattnet riskerar att försämrats. Även om Sverige generellt har bra förutsättningar för vattenförsörjning, påverkas vi också av extremväder som torka, skyfall och översvämningar. Förändringarna ökar belastningen på våra dagvattensystem och kräver en bättre krisplanering för att trygga dricksvattenförsörjningen.

Föråldrade vatten- och avloppsanläggningar

En stor del av befintliga ledningsnät, vattenverk och avloppsreningsverk anlades 1960–1980. Underhållsinsatser har historiskt mest handlat om att avhjälpa akuta fel och inte om att förebygga framtida brister. Nu behöver gammal utrustning bytas ut och kapaciteten förbättras. Samtidigt är finansieringen en utmaning.

Olika utmaningar i tätort och på landsbygd

Fungerande VA-tjänster är en förutsättning för att kunna bo och verka i både stad och på landsbygd. Umeå ska växa till en stad med 200 000 invånare, vilket ställer stora krav på planering av ledningar, kapacitet och utrymmen för avfall. Parallellt minskar befolkningen i mindre samhällen, där kapaciteten i de befintliga VA-anläggningarna inte nyttjas till fullo och driftproblem därmed uppstår. För att mindre kommuner ska klara av att leverera vatten och ta hand om avfall, krävs stora ekonomiska och kompetensrelaterade resurser.

Ny teknik och säkerhetutmaningar

Teknikutvecklingen går snabbt och så även inom VA- och avfallsbranschen. Det ger oss stora möjligheter till innovativa, nya lösningar, samtidigt som vi blir mer sårbara. Vatten är ett riksintresse där hotbilden kopplat till sabotage ökar. Regeringen har beslutat att höja civilförsvarets förmåga vid beredskap och kris inom bland annat vattenförsörjningen.

Nya regelverk

Vår verksamhet måste ofta anpassas utifrån nya direktiv, lagar och beslut som fattas av politikerna. Vi behöver också anpassa oss till högre krav på hållbara kretslopp och rening av exempelvis läkemedelsrester, mikroplaster och PFAS. Vi påverkas även av regeringens beslut om att kommunerna tar över ansvaret för returpapper 2022.

Kompetensförsörjning och -utveckling

Stora pensionsavgångar, liksom svårigheter att rekrytera och behålla personal, har gjort kompetensbristen inom främst VA-sektorn kritisk. Branschen som helhet har ett stort behov av kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Covid – en prövning också för våra tjänster

I början av 2020 drabbades världen av en pandemi. Oavsett störningarna i samhället, måste Vakin säkerställa att vatten- och avfallstjänsterna fungerar eftersom de är samhällskritiska. Vår utmaning har därför handlat om att se till att alla får vatten och sophämtning, trots allmän smittspridning, sjukfrånvaro bland medarbetarna och rådande restriktioner. Vårvintern 2020 fastställde vi vår pandemiplan. Även om den inneburit påfrestningar för medarbetarna, har vi hela tiden kunnat leverera enligt vårt uppdrag. Pandemin har också gett avtryck på våra återvinningscentraler som fick nästan 18 000 fler besök jämfört med 2019. Volymerna som lämnades in ökade också med över 1 700 ton (exklusive elavfall).

Hållbarhetsmålen är vår ledstjärna

Vakin arbetar för en långsiktig hållbar utveckling med avstamp i FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030. Hållbarhetsarbetet är en del av såväl strategisk verksamhetsstyrning som dagliga beslut.

FN antog 2015 en ny agenda för hållbar utveckling, Agenda 2030, med 17 globala mål och 169 delmål. Alla 17 mål är relevanta för Vakin, men när vi 2018 gjorde en GAP-analys valde vi ut fyra mål att fokusera på: mål 6 som berör säkert dricksvatten, mål 11 som handlar om att minska städers miljöpåverkan och att främja en hållbar stadsplanering, mål 12 som berör minskade avfallsmängder och en halvering av det globala matsvinnet, liksom mål 17 som handlar om samverkan och partnerskap. För varje mål identifierade vi också hur viktigt det är för oss och hur långt vi har kommit.

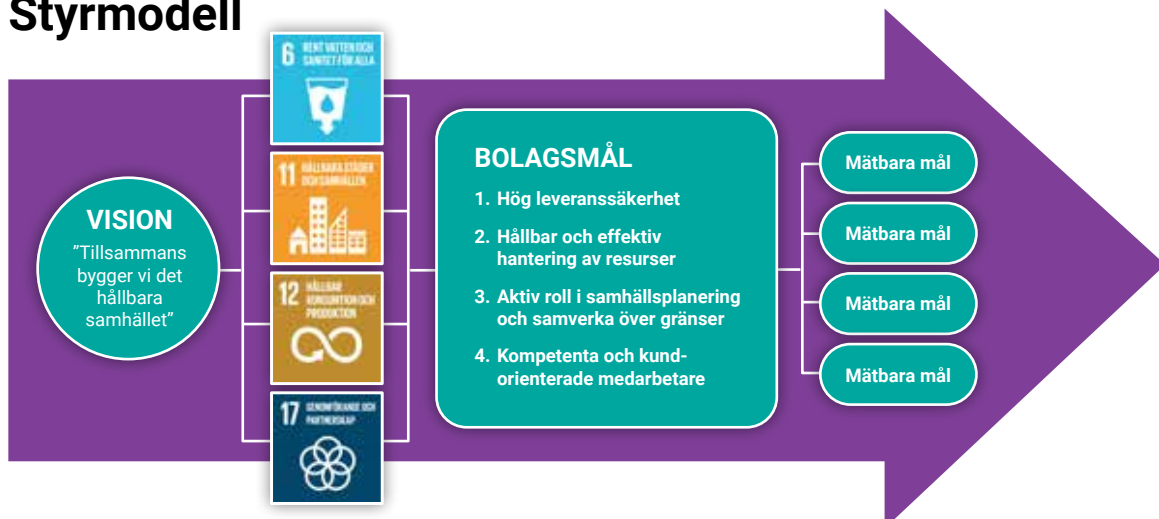
I styrmodellen löper nu en röd tråd från vår vision och de globala hållbarhetsmålen till bolagsövergripande mål, mätbara mål och aktiviteter. De bolagsövergripande målen har också tagits fram mot bakgrund av våra risker och möjligheter. Styrmodellen integrerar hållbarhet i verksamhetsstyrningen och alla medarbetare kan känna igen sig i alla fyra bolagsmål.

Strategi och styrning av arbetet

Vår dagliga verksamhet regleras i stor utsträckning av lagar, regelverk och olika förordningar från såväl EU som Sveriges riksdag, myndigheter, branschen och kommunen. Vi kontrollerar löpande verksamheten i våra anläggningar och följer försiktighetsprincipen enligt miljöbalken. Utöver det lagen kräver, har Vakin i flera fall valt att gå lite längre. Vi var exempelvis 2017 ett av de första bolagen inom vatten och avfall som valde att hållbarhetsredovisa, trots att lagen ännu inte krävde detta.

För att genomföra arbetet har vi fyra huvudstrategier: ledningssystem, att utveckla samarbeten, att bedriva kommunikation samt att stötta innovationer, forskning och utveckling. Vår verksamhet styrs med hjälp av etablerade ledningssystem för kvalitet och hållbarhet. Sedan länge är vi certifierade enligt standarder för kvalitet, miljö och arbetsmiljö (ISO 9001, ISO 14001 och OHSAS 18001), samt arbetar efter standarden för socialt ansvarstagande (ISO 26000). Nu siktar vi mot en certifiering enligt ISO 55001 som handlar om att stärka förvaltningen av tillgångar.

Styrmodell

VAKINS SYN PÅ HÅLLBARHET

Från affärsplanen utgår riktlinjer och policyer som också påverkar hållbarhetsarbetet, exempelvis kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöpolicy, likabehandlingspolicy, inköspolicy, IT-policy, kompetensutvecklingspolicy och uppförandekod.

Revisioner, ledningens genomgång och avvikelshantering

I början av september 2020 genomfördes de årliga externa revisionerna av ledningssystemen för kvalitet, miljö och arbetsmiljö. Under en veckas tid intervjuade revisorerna medarbetare och besökte anläggningar. 32 avvikelser och 18 förbättringsmöjligheter hittades. Sammanfattningsvis ansåg revisorerna att ledningssystemens prestanda är god och att det pågår många spännande förändringar, bland annat inom kvalitet där en tydligare projektmodell implementerats samt inom miljö med ett ökat fokus på hållbarhet. Revisorerna noterade också att en säkerhetskultur börjar ta form och att Vakin satsar rejält på utbildningar inom arbetsmiljö.

Varje tertiäl genomför bolagsledningen "Ledningens genomgång" där vi gör en mer omfattande verksamhetsanalys och beslutar om förbättringar. En del i uppföljningen är att följa upp våra mål och aktiviteter. Under året investerade vi i ett nytt IT-stöd för måluppfyllelse.

Alla anställda har tillgång till ett avvikelse- och rapporteringsverktyg där olyckor, risker och tillbud rapporteras digitalt. I systemet finns en "visselblåsarfunktion" där anställda kan lämna anonyma tips om överträdelse. I samband med att vi under hösten förstärkte våra resurser för att utveckla ledningssystemet, inklusive arbetsmiljöarbetet, påbörjade vi en översyn för att öka medvetenheten om systemet och förbättra inrapportering och uppföljning.

Vårt ansvar inom antikorrupktion

Inom offentlig verksamhet har vi ett särskilt ansvar att bekämpa mutor och korrupktion samt att upprätthålla kraven på saklighet och opartiskhet. Vi tar därför ställning mot alla former av korrupktion och har en uppförandekod som beskriver detta.

Våra administrativa rutiner är utformade så att attest- och utbetalningsreglerna ska bidra till god intern kontroll. Till exempel ska ingen ensam hantera en transaktion från början till slut (tvåhandsprincipen) och större utbetalningar godkänns enligt en särskild ordning.

Vi omfattas av offentlighetsprincipen och rätten att ta del av allmänna handlingar. Under året har ett omfattande arbete genomförts för att utveckla våra rutiner kring registerhållning och diarieföring.

Rutiner för inköp och upphandling

Vakin omfattas av reglerna för offentlig upphandling och har policy och rutiner för inköp. Årligen upphandlar vi varor och tjänster för 300–500 miljoner kronor och är väl medvetna om att upphandling är ett viktigt styrmedel för att uppnå ett hållbart samhälle. Vi behöver därför utveckla det strategiska arbetet gällande hållbar upphandling och systematiskt ställa högre krav på miljö och sociala aspekter samt följa upp dessa krav. För att förstå riskerna, behöver vi kartlägga våra viktigaste leverantörers leveranskedjor och till exempel ta reda på vilka länder produkterna kommer ifrån.

Under 2020 har vi genomfört två stora upphandlingar; avfallshämtning i de centrala delarna av Umeå och slamtömning i Umeåregionen. Avtalen börjar gälla under 2022 och gäller i fem år med option på ytterligare två år. Båda avtalen är transportintensiva och ett stort fokus har varit att minimera utsläpp av CO₂, något som gjorts genom att ställa krav kring drivmedel. I båda avtalen gäller att andelen fossilfritt drivmedel ska vara minst 50 procent från avtalsstart fram till 2025. Därefter är kravet att 100 procent fossilfritt bränsle används.

Samarbeten och dialog utanför organisationen

För att driva och utveckla en långsiktigt hållbar verksamhet, krävs även att vi sträcker ut handen utanför organisationen. Det gör vi i olika nätverk, genom strategiska samarbeten med olika aktörer och genom politisk påverkan.

Vi är också engagerade i flertalet forsknings- och innovationsprojekt, både nationellt och internationellt, som syftar till att stärka den tekniska utvecklingen liksom kompetensen inom vårt område. En viktig satsning är Vision VA, kompetensnoden i norr för vatten, avlopp och avfall (läs mer på sid 44). Vi arbetar också löpande med kundkommunikation och försöker genom olika initiativ påverka till positiva beteendeförändringar.

Identifierade hållbarhetsrisker

Även om vatten- och avloppstjänsterna har god status i dag, väntar oss stora utmaningar på lång sikt. Vi arbetar löpande med riskanalyser för att både identifiera och hantera riskerna kopplade till vår verksamhet.

HÅLLBARHETS-OMRÅDE	RISKER	HANTERING AV RISK	RESULTAT-INDIKATORER*
Säker, långsiktig dricksvattenproduktion 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Otjänligt dricksvatten ■ Vattenbrist ■ Förorening av vattentäkt ■ Elavbrott/tekniskt fel i anläggning ■ Intrång i anläggning 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Provtagning och riskanalyser ■ Vattenskyddsområden ■ Reservvatten, nödvatten ■ Krisberedskap, reservkraft ■ Vattenrestriktioner ■ Säkerhetsarbete 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dricksvattenkvalitet ■ Antal läckor på dricksvattenledning
Miljöriktig rening av avloppsvatten 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Avvikelser från tillstånd ■ Utsläpp av orenat avloppsvatten ■ Hantering av slam ■ Användning av miljöfarliga ämnen (kemikalier) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Planerad driftkontroll ■ Lagbevakning och tillsyn ■ Uppströmsarbete ■ Utredningsarbete fosforåtervinning ■ Kemikalierutiner 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reningsgrad av spillvatten ■ Energi-användning ■ Energiintensitet
Underhåll av anläggningar 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Driftavbrott i anläggning ■ Brister i leverantörers och entreprenörers hållbarhetsarbete ■ Finansiering av underhåll 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Planerat underhållsarbete för att minska oförutsedda händelser ■ Långsiktiga finansieringsplaner 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Planerat underhåll
Ökad återanvändning och återvinning 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ingen sortering/fel-sortering ■ Bristande mottagning och behandling av avfall ■ Brister i leverantörers och entreprenörers hållbarhetsarbete 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Miljöstyrande taxor och kommunikation för att främja hållbara beteenden ■ Krav vid upphandling, dialog med leverantörer, uppföljning och avvikelshantering 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mängd insamlat material ■ Mängd mat- och restavfall
Minskad klimatpåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skyfall, översvämningar och torka ■ Egen klimatpåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Klimatanpassning ■ Klimatåtgärder ■ Dagvattenhantering/samordning med övrig samhällsplanering ■ Krisberedskap 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Utsläpp av växthusgaser

VAKINS SYN PÅ HÅLLBARHET

HÅLLBARHETS-OMRÅDE	RISKER	HANTERING AV RISK	RESULTAT-INDIKATORER
Hälsa och säkerhet 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Olyckor och tillbud ■ Psykisk ohälsa ■ Stress ■ Hot och våld 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Systematiskt arbetsmiljöarbete ■ Policyer, rutiner och avvikelshantering ■ Friskvård och företagshälsovård ■ Medarbetarsamtal, uppföljning och utbildning 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sjukfrånvaro ■ Frisknärvaro ■ Friskvårdsbidrag ■ Rehabiliteringskostnader
Kompetens och samverkan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompetensbrist 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompetensutveckling ■ Besök på karriärmässor ■ Samverkan med universitet och lärosäten ■ Avgångssamtal med alla medarbetare 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompetensutveckling ■ Tidsåtgång vid rekrytering ■ Kvalificerade sökanden ■ Personalomsättning
Jämställdhet och mångfald 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Trakasserier ■ Diskriminering och särbehandling 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Arbeta genusmedvetet i det systematiska arbetsmiljöarbetet ■ Likabehandlingsplan ■ Lönekartläggningar 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Personalstyrka kvinnor/män ■ Personalkategorier kvinnor/män ■ Jämställda löner
Antikorruption 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Korruption, mutor och penningtvätt ■ Brott mot upphandlingslagstiftning 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Internkontroll, ex rutin för attesträtt av fakturor ■ Granskning, uppföljning och revision ■ Inköspolicy och -rutin 	<p>Inga nyckeltal redovisas i år</p>

*Urval av resultatindikatorer som redovisas i separat i bilaga alternativt i respektive avsnitt om mål uppfyllelse.

Intressentanalys

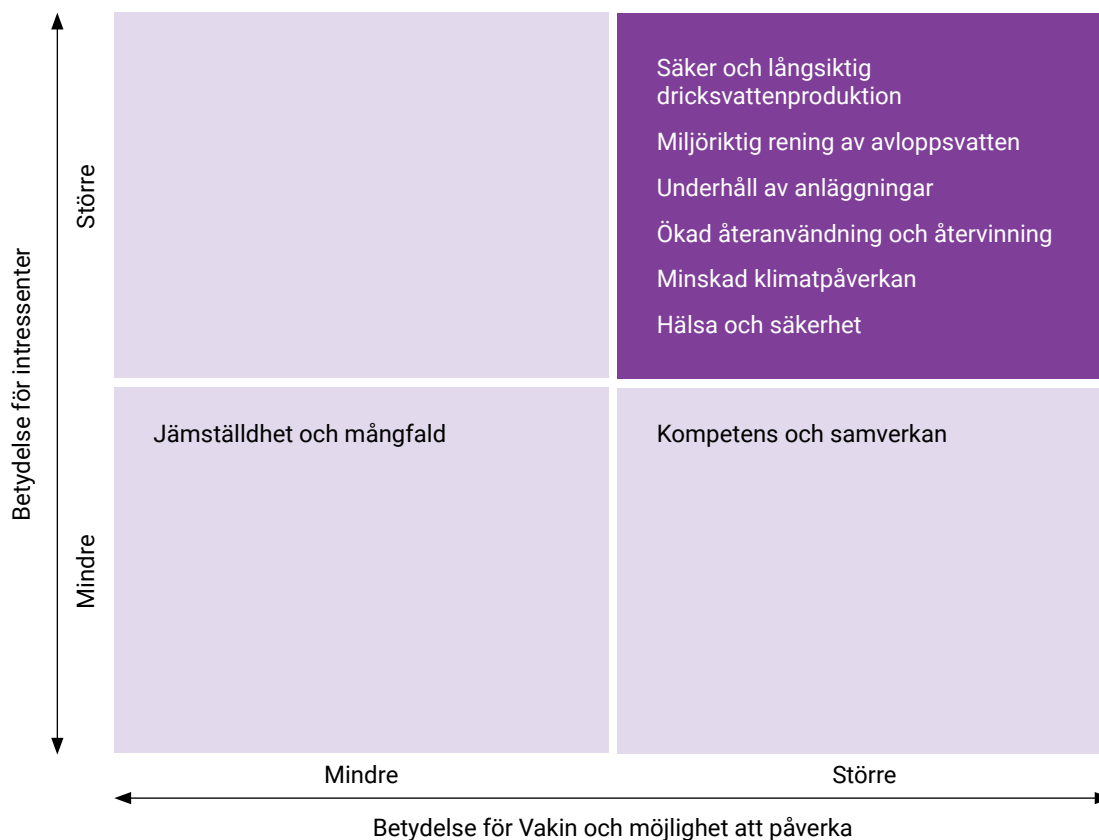
Under 2019 genomförde vi en kartläggning av våra intressenter, totalt tio olika grupper. Här redovisar vi de insikter som framkommit bland de viktigaste intressenterna.

INTRESSETER	VIKTIGA FRÅGOR	HUR VI KOMMUNICERAR
Ägare/Styrelse	Bolagsordning, ägardirektiv, affärsplan, efterlevnad av styrelsebeslut, ekonomisk kontroll och analys, mål och policyer	Ekonomisk redovisning, lägesrapport och styrelsemöten
Ägarkommuner	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompetens och tjänster från oss som huvudman för VA och renhållning ■ VA-strategi och renhållningsordning 	Samverkan, yttranden och dialog
Medarbetare	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hälsa, säkerhet och kontinuerlig utveckling ■ Ledning, styrning och kommunikation 	Chefsforum, samverkan, APT, intranät, medarbetarsamtal, sommar-/vinterträff och friskvårdsdag
Kunder	<ul style="list-style-type: none"> ■ Säkert dricksvatten, hållbara avlopps- och avfallslösningar och hög leveranssäkerhet ■ God tillgänglighet och bra bemötande ■ Kostnadseffektiva tjänster 	SMS-tjänster, hemsida, sociala medier, utskick, kundservice, nyhetsbrev och event/kundträffar för fastighetsägare
Myndigheter	Efterlevnad av lagar och beslut	Miljörapporter, tillsyn och samråd
Leverantörer	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompetenta beställare och kompletta förfrågningsunderlag ■ Säker och hälsosam arbetsmiljö, tydliga kvalitets- och leveranskrav, samt kreditvärdighet 	Avtal, dialog och revision
Media	Transparanta, tillgängliga, snabb och korrekt information	Dialog

Våra viktigaste hållbarhetsaspekter

Våra fokusområden för hållbarhet är etablerade utifrån valda målområden i Agenda 2030, riskidentifiering och intressentdialogen. Särskild hänsyn är tagen till våra kunders synpunkter inom hållbarhetsområdet.

Väsentlighetsanalys

Vakins viktigaste hållbarhetsaspekter utgör grunden i en hållbar vattenförsörjning och -avfallshantering. Vi ska säkra en långsiktig dricksvattenproduktion och rena avloppsvatten samtidigt som vi minskar vår klimatpåverkan och tar hand om resurserna; vatten, energi, näringsämnen, anläggningar och personal. I en hållbar avfallshantering ser vi avfall som resurser i cirkulära och giftfria kretslopp.

Med en trygg och säker arbetsmiljö ger vi förutsättningar för medarbetarna att må bra och utföra uppdraget. Med kompetens och samverkan bygger vi tillsammans det hållbara samhället.

Vi integrerar hållbarhet i vår styrning; hållbarhetsaspekterna är en del av våra verksamhetsområden och hållbarhetsmålen är desamma som våra bolagsmål. Vårt hållbarhetsarbete är inriktat på områden där vi har stor påverkan och där vi också har störst möjlighet att göra skillnad. De vi valt att prioritera att arbeta med och också redovisa i denna rapport är:

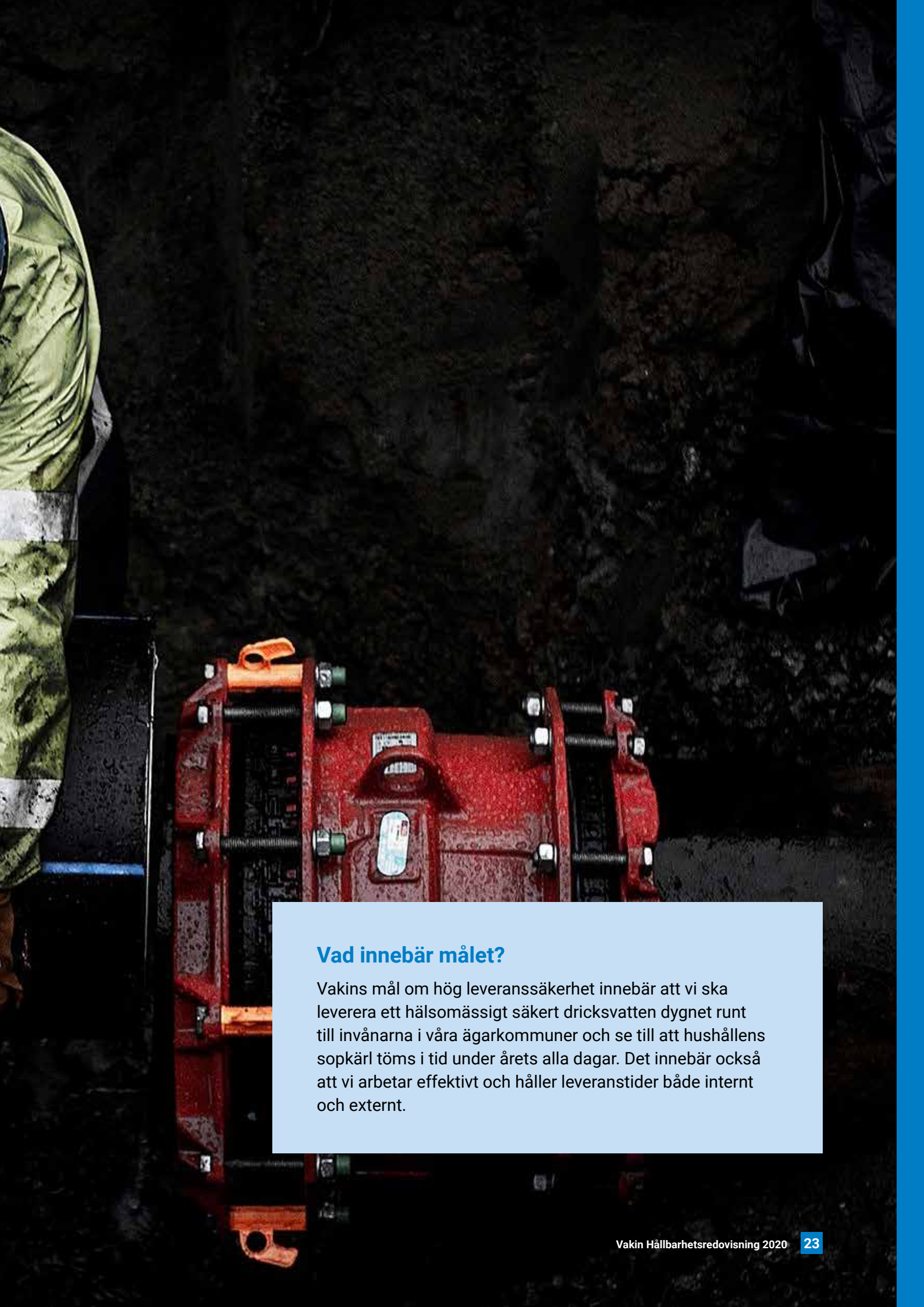
- Hög leveranssäkerhet
- Hållbar och effektiv hantering av resurser
- Aktiv roll i samhällsplanering och samverkan över gränser
- Kompetenta och kundorienterade medarbetare

Mål 1

Hög leverans- säkerhet

EN 12201 PE 100-RC 0.80x26.7 PN 10 SDR 17

Vad innebär målet?

Vakins mål om hög leveranssäkerhet innebär att vi ska leverera ett hälsomässigt säkert dricksvatten dygnet runt till invånarna i våra ägarkommuner och se till att hushållens sopkärl töms i tid under årets alla dagar. Det innebär också att vi arbetar effektivt och håller leveranstider både internt och externt.

Måluppfyllelse 2020

MÅL	NYCKELTAL	UTFALL 2020	STATUS
Vi levererar ett hälsomässigt säkert dricksvatten med hög leveranssäkerhet	Antalet läckor på dricksvattenledningar: < 0,6 per år ¹⁾	Umeå: 0,64 st Vindeln: 0,64 st	■ Röd
	Dricksvattenkvalitet: Antal prov tjänligt med anmärkning +10*(antal otjänliga prov) Intervall: 0–36 st = grön, 36–72 st = gul, > 72 = röd	28 st	■ Grön
Vi tar hand om våra anläggningar på ett effektivt och strukturerat sätt	Planerat underhåll i relation till totalt antal underhållsåtgärder: > 50 %	26 % ²⁾	■ Röd
Vi levererar tjänster inom avfallsbranschen med hög leveranssäkerhet	Andelen kunder där sophämtning och slamtömning utförts enligt plan: > 99 % ³⁾	99,94 %	■ Grön

¹⁾ Antal läckor per 10 km huvudledning.

²⁾ Mätningar from augusti 2020.

³⁾ Beräkningen utgår från antalet kundlagomål.

Peter Hoppstadius, underhållsledare

"Vi vill gärna jobba förebyggande för att sänka vattenförbrukningen. Läckorna behöver inte vara så stora för att det ska göra stor skillnad på förbrukningen att laga dem."

Bedömning av måluppfyllelse

Våra samhällsviktiga tjänster har levererats utan större störningar under året, trots en pandemi. Det innebär att vi levererat dricksvatten och hämtat sopkärl hos invånarna i våra ägarkommuner utifrån vårt ansvar. Långsiktigt har vi dock stora utmaningar med att trygga vattenförsörjningen.

För att uppnå målet måste Vakin:

- höja kapaciteten för att producera, distribuera och avleda vatten i ett växande Umeå
- förvalta våra tillgångar effektivt i linje med nytt ledningssystem
- driva på den digitala transformationen
- anpassa bristande kapacitet i dagvattennätet efter ökad nederbörd.

Vi levererar ett hälsomässigt säkert dricksvatten med hög leveranssäkerhet

Vatten är vårt viktigaste livsmedel. Just därför är det av yttersta vikt att hygienien är god; annars kan dricksvattnet innebära en hälsofara.

I våra kommuner finns 15 olika anläggningar där dricksvattnet bereds liksom 120 mil ledningsnät där vattnet distribueras. Vårt största dricksvattenverk är Forslunda i Umeå kommun. För att säkerställa en god vattenkvalitet genomför vi regelbundna provtagningar vid vattenverken, i ledningarna och ute hos kunderna.

Kvaliteten på vattnet bedöms utifrån om det är tjänligt eller otjänligt. Om vattenprovet bedöms som tjänligt, innebär det att vattnet är lämpligt som dricksvatten och för andra hushållsändamål. Ett vatten som är tjänligt med anmärkning kan ha att göra med hälsomässiga, estetiska eller tekniska effekter, men går bra att dricka. Ett otjänligt vatten rekommenderar vi att inte använda i hushållet.

Franziska Lindberg, kartingenjör, VA-Teknik

"Det bästa med mitt arbete är att det fyller en samhällsfunktion och har ett verkligt värde."

Vi tar hand om våra anläggningar på ett effektivt och strukturerat sätt

Våra anläggningar för produktion, distribution och rening av vatten är i många fall minst 50 år gamla och i stort behov av underhållsåtgärder. Årligen genomför vi en mängd åtgärder i våra anläggningar, både planerade och akuta insatser.

Vi vill styra arbetet mot ett mer planerat underhåll och följer därför upp våra olika typer av åtgärder. Planeringsgraden mäts genom att dividera alla planerade arbeten med alla slutförda arbeten. Ambitionen är att andelen planerade åtgärder ska öka i relation till antalet akuta insatser. För att lyckas med vårt arbete har vi under året arbetat för att införa ett nytt ledningssystem, ISO 55001, som handlar om att stärka förvaltningen av tillgångar.

Vi levererar tjänster inom avfallsbranschen med hög leveranssäkerhet

Vi ska även ha en hög leveranssäkerhet när vi tömmer hushållens soptunnor och slambrunnar. Varje år töms i storleksordningen omkring 50 000 behållare cirka 1,5 miljoner gånger med hjälp av våra entreprenörer. Att dessa tjänster utförs som planerat är viktigt för att kunden ska vara nöjd och för att undvika att avfall blir ett hälsoproblem i samhället.

Emellanåt kan det dock hända att vi får problem som innebär att planerad tömning inte kan utföras; att tunnor inte ställs ut, att vägen inte är framkomlig eller att det finns hinder på vägen. Våra entreprenörer rapporterar alla avvikelser och vi vill bli bättre på att följa upp statistiken i nyckeltal. I dagsläget är det avvikelser i form av kundklagomål som mäts.

Christina Åström, produktionstekniker, VA

"Det är spännande att kunna påverka reningen och göra stor nytta för miljön, till exempel öka doseringen av järnklorid om vi har hög halt av utgående fosfor."

Hållbar vattenförsörjning

För att Vakins ägarkommuner ska utvecklas i rätt riktning och vara attraktiva platser att bo och verka på också i framtiden, är en långsiktigt hållbar vattenförsörjning av central betydelse. Redan i dag måste vi därför ta höjd för alla de utmaningar som äventyrar leveransen av ett rent, säkert och friskt dricksvatten i både stad och på landsbygd.

Exempel på aktiviteter och projekt under året:

- Umeå kommun har ett befolkningsmål på 200 000 invånare till år 2050. För att trygga den framtida vattenförsörjningen i Umeåregionen pågår flera olika projekt. Ett projekt är förstudie till en ny vattentäkt där vi under året har genomfört geohydrologiska utredningar och provpumpningar för att ta reda på om det finns bra förutsättningar för en ny grundvattentäkt. Ett annat projekt är utbyggnad av Umeå stads vattenverk på Forslunda. Vi har även påbörjat dragning av ny, större råvattenledning från Umeå älv som också kommer att bidra till att öka kapaciteten i Forslunda.

- Vattenverket i Botsmark är ombyggt och uppgraderat med en helt ny dricksvattenprocess. Det har varit ett komplext projekt där vi har byggt en ny byggnad i direkt anslutning till den gamla och installerat den nya processen. Samtidigt har vi fortsatt leverera vatten till kunderna från det gamla vattenverket. Det nya processen kommer att ge våra kunder en bättre vattenkvalitet och förbättra arbetsmiljön i vattenverket.

- Ett hundratal projekt med upphandlade entreprenader har genomförts för att säkra vår framtida vatten- och avloppsverksamhet. Till exempel har en stor spillvattenledning grävts ned i centrala Umeå (Hamrinsberget) för att ersätta en gammal avloppsledning i dåligt skick och säkra en viktig dricksvattenledning. Det har varit ett utmanande projekt med djupa grävarbeten i ett vältrafikerat område.

Provpumpning, en del i förstudien för en ny vattentäkt.

Bättre förvaltning av tillgångar

Produktionsanläggningar, ledningsnät, pumpstationer, reservoarer och återvinningsstationer har ett stort ekonomiskt värde. Vår viktigaste resurs är dock medarbetarna. Förvaltning av tillgångar (asset management) beskriver ett arbetssätt med ambitionen att ta tillvara tillgångarnas värde genom att prioritera åtgärder utifrån faktabaserade underlag, risker och ekonomi. I linje med detta, ska Vakin implementera ett arbetssätt med målsättningen att senast 2024 certifieras enligt ISO 55001. Under 2020 har vi genomfört en tvärfunktionell utbildning i förändringsledning med ledare, chefer och specialister inom VA, HR, hållbarhet och kommunikation, där vi jobbat med vad som krävs för att vi ska bli certifierade.

Smarta vattenmätare förenklar

Under året har vi installerat smarta vattenmätare, vilket förenklar för kunderna. Vattenförbrukningen kan läsas av på distans och mätaren larmar vid läckage. Ser vi något onormalt i vattenförbrukningen, kan vi informera kunderna och upptäcka exempelvis sönderfrysta ledningar eller en läckande toalett. Alternativt kan vi identifiera läckage ur våra egna ledningar och planera samt genomföra nödvändiga åtgärder.

Att byta gamla vattenmätare till moderna sparar både pengar och miljö. Vi får en bättre övervakning av ledningsnätet, något som också resulterar i minskade kostnader för underhåll av våra fysiska anläggningar. På grund av pandemin fick vi under året tyvärr pausa utbytet av de gamla vattenmätarna, men målsättningen är att de nya mätarna ska finnas hos alla kunder i våra ägarkommuner.

Dagvatten i fokus

En ovanligt nederbördsrik höst, med många översvämningar, satte dagvattenhanteringen (regn- och smältvatten) i fokus. I en växande stad som förtätas ökar nämligen andelen hårdgjorda ytor, något som gör att dagvattnet inte fångas upp av grönområden. Vid rik nederbörd blir i stället dagvattensystemet hårt belastat. Naturliga vattendrag som bäckar och åar riskerar också att översvämmas när mer vatten från naturmark i kombination med snabbare tillrinning från dagvattenledningar samlas i vattendragen.

För att hantera dagvattnet i en stad krävs noggrann planering av markanvändningen. Dagvattenproblematiken kan endast lösas gemensamt av kommunens förvaltningar, Vakin och fastighetsägarna. I Umeå pågår nu ett arbete med att ta fram en dagvattenstrategi för en mer hållbar dagvattenhantering.

Vakin har under året byggt en ny damm som ska skydda mot översvämningar på Grisbacka, Umeå. Det är en ny typ av lösning där ett grönområde fungerar som "torrdamm". Den fylls inte med vatten förrän det regnar riktigt mycket för att sedan tömmas via dagvattenledningar när det slutar regna.

Mål 2

Hållbar och effektiv hantering av resurser

Vad innebär målet?

Vakins mål om en hållbar och effektiv hantering av resurser är en del av omställningen till en cirkulär ekonomi. Vakins hanterar många värdefulla resurser; avfall, vatten, energi och inte minst näringsämnen i slam från avloppsrening. Vi vill bidra till giftfria och cirkulära kretslopp som minskar resursanvändningen och begränsar klimat- och miljöpåverkan. Målet innebär även att vi har en god ekonomisk hushållning i vår verksamhet.

Måluppfyllelse 2020

MÅL	NYCKELTAL	UTFALL 2020	STATUS
Vi främjar en resurseffektiv och giftfri avfallshantering	Minska mängden mat och restavfall med 25 % till år 2025 (jmf 2015) ¹⁾	Umeå -7,5 % Vindeln -25 %	■ Grön
Vi begränsar vår klimatpåverkan	Nettoutsläpp av växthusgaser ²⁾	7 943 ton CO2e	■ Röd
Vi tar hand om och renar avloppsvatten med hög miljöambition	Reningsgrad av spillvatten (fosfor) vid samtliga reningsverk > 95 %	95,6 %	■ Grön
Vi har en säkrad finansiering och kontroll på intäkter, kostnader och kassaflöde	Inget nyckeltal redovisas i år		

¹⁾ För 2020 är målet minst 7 % minskning i Umeå och minst 10 % minskning i Vindeln.

²⁾ Tillförda utsläpp av växthusgaser minus undvikna utsläpp av växthusgaser.

Mätning av siktdjup i den biologiska reningen.

Bedömning av måluppfyllelse

Vakins resa med omställningen till cirkulära flöden av resurser i samhället har bara börjat och vi kan nu mäta resultatet i ett klimatbokslut. Det är glädjande att mängderna mat- och restavfall minskar och vi är på god väg att nå målet till 2025, bland annat tack vara styrande incitament i avfallstaxan.

Reningen av avloppsvatten har fungerat bra och vi har klarat myndighetskraven på utsläpp.

Vår ekonomiska uppföljning av året visar att vi har en ekonomi i balans.

För att bibehålla och utveckla oss inom målet måste Vakin:

- öka mängden avfall till återanvändning och återvinning
- minska energiförbrukningen och öka energiproduktionen
- ställa högre krav i upphandlingar och inköp
- öka nyttiggörande av slam och biogödsel.

Vi främjar en resurseffektiv och giftfri avfallshantering

Det är glädjande att mängderna mat- och restavfall (avfallet i vår bruna respektive gröna tunna) fortsätter minska. Vi är anslutna till Avfall Sveriges 25/25-mål, vilket innebär att mat- och restavfall per capita ska minska med 25 procent jämfört med 2015. Resultaten för 2020 visar att vi går i rätt riktning. I Vindeln har vi en mycket stor minskning av mat- och restavfall, samtidigt som utsorteringen av förpackningar och tidningar ökar.

Vi begränsar vår klimatpåverkan

Även om mycket pausades i världen i och med pandemin, fortsatte klimatkrisen. Nu är det bråttom att vända de stigande kurvorna för utsläppen av växthusgaser; nivån på temperaturökningen är avhängigt hur snabbt vi kan begränsa utsläppen.

Sverige vill vara klimatneutralt senast 2045. Vi vill begränsa vår klimatpåverkan och vara med att bidra till att nationella, regionala och lokala klimatmål uppnås. Under 2020 antog

Umeå kommun flera klimatmål som också påverkar vår verksamhet:

- Umeå ska vara klimatneutralt 2040.
- Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutrala 2025.
- Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska, genom att drivmedlen är fossilfria 2030 och att det hållbara resandet ökar.
- Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan ska minska till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.

Vi tar hand om och renar avloppsvattnet med hög miljöambition

Vattnet som vi har använt i våra hem, kontor, serviceinrättningar och mindre industrier måste renas innan det släpps tillbaka till naturen. Annars kan näringsämnen (kväve och fosfor) och syreförbrukande ämnen hamna i sjöar och vattendrag, där det bidrar till övergödning och algblomning. Från myndighetshåll styrs hur mycket vi får släppa ut av olika ämnen och hur vi ska kontrollera det. Vi mäter och provtar alltid vattnet vi släpper ut och följer status i recipienten där det renade vattnet hamnar. Den utsläppta mängden fosfor utgör en bra indikator på vår miljöpåverkan eftersom fosfor påverkar övergödningen.

Vi har en säkrad finansiering och kontroll på intäkter, kostnader och kassaflöde

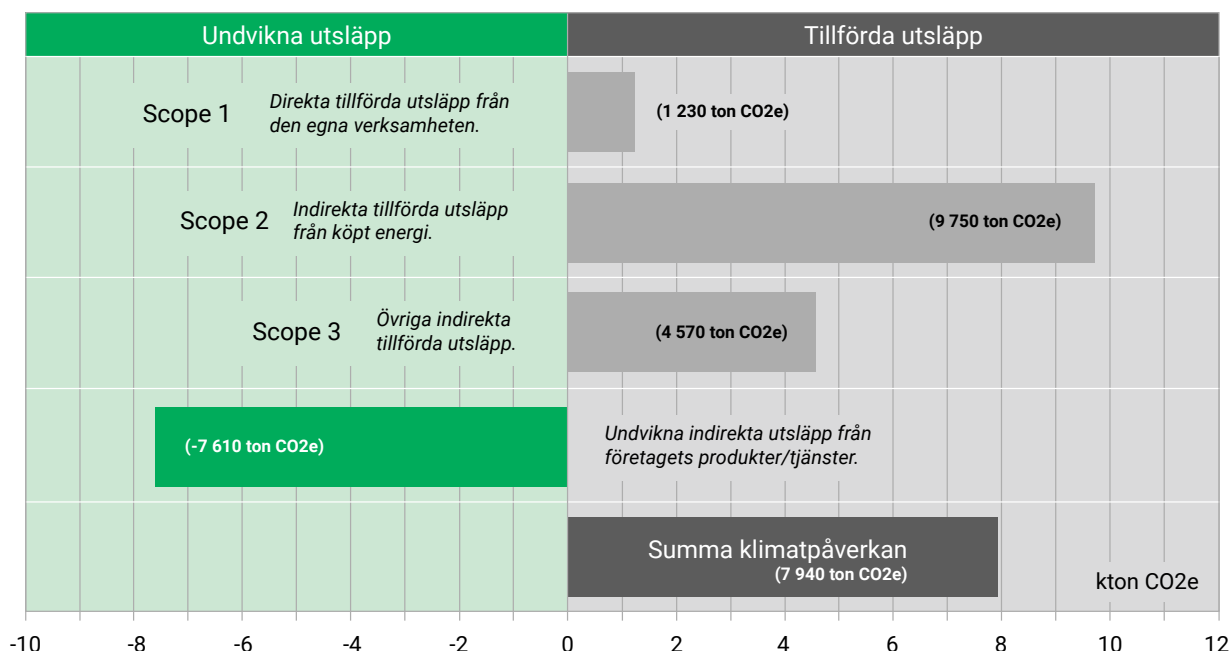
Kommunal verksamhet ska bedrivas enligt principen för god hushållning baserat på kommunallagen. Vår verksamhet bedrivs utifrån ett självkostnadsperspektiv, där beräkning och uppföljning av taxan tillsammans med kontroll över kostnaderna blir centralt. Vi måste ha god träffsäkerhet i budgetar och prognoser – dels för att kunna fatta rätt beslut, dels för att kunna möta förtroendet vi har fått när det gäller att utföra vatten- och avfallstjänster. För att säkerställa detta, ska vi utveckla nyckeltal som bättre beskriver vår ekonomiska status.

Kristoffer Boström, drifttekniker, återvinningscentralen

"Alla borde få jobba på en återvinningscentral en vecka för att få en tankeställare. Vi som jobbar här vill arbeta för att ännu mer ska återbrukas."

Klimatbokslut

Under 2020 tog Vakin fram sitt första klimatbokslut (för 2019) och fattade beslut om att årligen redovisa utsläpp. Det är ett utökat klimatbokslut med forskningsbaserat underlag, där vi beskriver Vakins klimatpåverkan i ett övergripande perspektiv i samhället.

Utsläppen redovisas enligt GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol), en internationell standard.

Scope 1: direkta utsläpp, Scope 2: indirekta utsläpp från energi, Scope 3: övriga indirekta utsläpp.

I sammanställningen ingår både utsläpp till följd av den egna verksamheten och utsläpp som undviks tack vare Vakins verksamhet under 2020:

- Vi tillförde utsläpp motsvarande 15 550 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e).
- Vi bidrog till att undvika utsläpp motsvarande 7 600 ton CO₂e.
- Nettoresultatet (tillförda minus undvikna utsläpp) visar att nettoutsläppet var omkring 8 000 ton CO₂e.

Vakins nettoklimatpåverkan minskade med cirka en tredjedel 2019–2020. Det beror på flera faktorer, främst på att den klimatpåverkan som används i beräkningarna av utsläpp i elsystemet är den som uppstår i det nord-europeiska elsystemet för det år som klimatbokslutet avser. En annan post som minskade var utsläpp från nyinstallation och byte av rör och ledningar, vilket delvis beror på fördröjning i statistik. Utsläppen från slambehandling ökade något, medan införande av matavfallsinsamling minskade utsläppen.

Några kommentarer kring Vakins olika utsläpp:

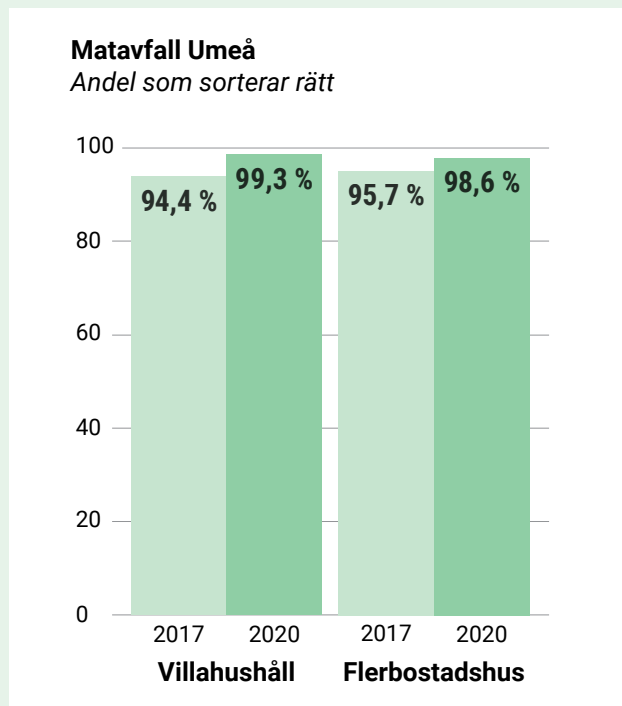
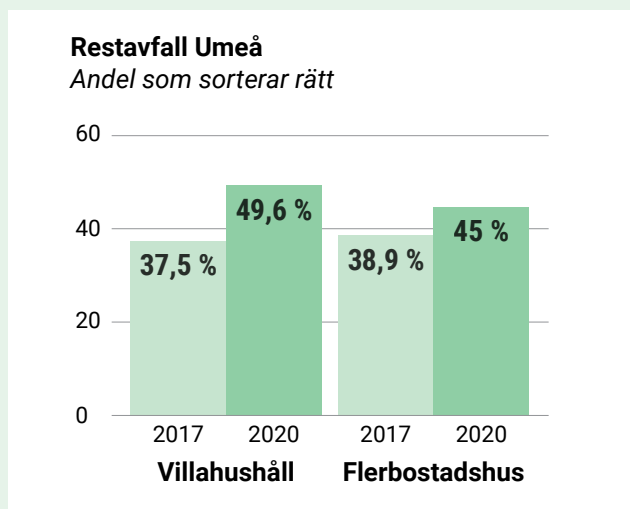
- Våra direkta utsläpp är förhållandevis små och består främst av utsläpp från avloppsreningen, där den största klimatpåverkan är energianvändningen för att pumpa och rena vatten.
- De indirekta utsläppen sker i andras verksamheter till följd av vår verksamhet, som exempelvis utsläpp från infrastrukturinvesteringar, kemikalier och transporter.
- Våra tjänster bidrar till att minska klimatpåverkan, genom återbruk, återvinning och genom att matavfall blir till biogas som ersätter andra energikällor.
- På Öns reningsverk i Umeå nyttjar vi energin i slammet (biogas) och är självförsörjande på el och värme. Värmen räcker också till kontoren i anslutning till reningsverket.
- Vårt skogsinnehav är en viktig kolsänka för växthusgaser.

Plockanalys av avfall

Hösten 2020 gjordes en länsgemensam plockanalys för att ta reda på vad som finns i kundernas soptunnor. Resultaten för både Umeå och Vindeln är positiva: i såväl tunnorna för restavfall som matavfall är resultatet betydligt bättre jämfört med senaste plockanalysen 2017. I Umeå, där avfall från både villahushåll och flerbostadshus analyserats, visar båda kategorierna förbättringar. Framför allt är det felsorterat matavfall samt förpackningar och tidningar som har minskat.

För matavfall är 96,1 procent rätt sorterat i Vindeln, ett bra resultat med tanke på att matavfallsutsortering startade i

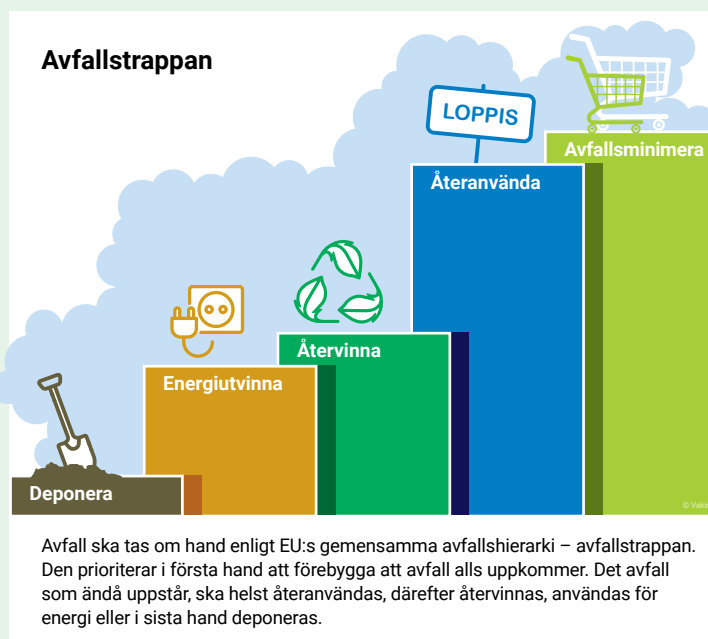
mars 2020. Även restavfallet i Vindeln är bättre sorterat, även om det är svårt att göra en direkt jämförelse eftersom matavfallet 2017 var rätt sorterat när det lämnades i gröna tunnan. Det som är mest slående i Vindeln är en drastisk minskning av avfallsmängderna.

Regional avfallsplan för ökad resurshushållning

Vakin har samordnat framtagandet av en regional avfallsplan för Umeåregionen (Umeå, Vindeln, Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors och Vännäs kommuner). Planen, *Resurshushållning för ett cirkulärt samhälle*, visar en inriktning mot ett mer hållbart samhälle där användning av resurser och hantering av avfall bygger på principer om cirkulär ekonomi. Det är första gången en avfallsplan tas fram gemensamt i regionen.

Avfallsplanen tar sin utgångspunkt i EU:s avfallshierarki och ett ökat fokus på att förebygga uppkomsten av avfall och främja återanvändning. För att få in underlag till avfallsplanens målformuleringar och handlingsplan har bland annat fyra olika workshops genomförts på temana cirkulär ekonomi, matsvinn, nedskräpning samt tillsyn och avfall.

Fosforåterföring av slam

Rötat slam från reningsverkets biogasanläggning är en restprodukt med stor potential. Vakin producerar 10 000 ton rötat slam per år, men merparten används som täckmaterial på deponi. Vi strävar efter en mer hållbar slamhantering där näringsämnen som fosfor kan återföras till kretsloppet. Flera metoder har undersökts för att skapa biokol av slam, där biokolet med sitt fosforinnehåll kan användas som exempelvis jordförbättring. En metod är pyrolys, där slammet förbränns i frånvaro av syre och många föroreningar försvinner. En annan metod är hydrotermisk karbonisering, HTC, där biokol skapas genom uppvärmning av slammet. Under året har vi arbetat för att skapa samarbeten med andra företag för att tillsammans hitta långsiktiga och hållbara lösningar.

Hörnefors ÅVC får självservice

Under året har återvinningscentralen i Hörnefors byggts om. En del i ombyggnationen var att möjliggöra självservice, vilket innebär att kunder som registrerar sig får en utbildning och därefter kan utnyttja ÅVC under tider när den inte bemannas av Vakin. Möjligheten till självservice kommer att öppna under våren 2021.

Samarbete för mer återbruk

På våra återvinningscentraler finns återbrukshus där kunderna kan lämna saker för återanvändning (återbruk) via Retro i Vindeln och Returbutiken i Umeå. Under 2020 har vi utökat samarbetet med fler aktörer som säljer eller lånar ut sakerna vi samlar in:

- Kasserade äpplen skickats till äppelmusterier som förädlar råvaran.
- Sport- och fritidsutrustning lämnas till Fritidsbanken, som lånar ut sakerna gratis.
- Tegel, trädgårdssten, sanitetsporslin och kakelplattor från Gimonäs ÅVC säljs via Returbutiken.
- På Klockarbäckens ÅVC planerar vi för ökat återbruk av byggmaterial.
- I samarbete med Coompanion och Diös inom ReUmeå vill vi visa hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster för att styra mot en cirkulär ekonomi.

Under året har vi haft ett skyltfönster med saker som lämnats på ÅVC. Prytlarna har fått ett nytt hem via sociala medier.

AKTIVITETER SOM BIDRAGIT TILL MÅLET

Pilotanläggning för läkemedelsrening

Naturvårdsverket har initierat ett projekt för att undersöka olika tekniker för rening av läkemedel. Läkemedelsrester är störande för vattenlevande organismer och alla substanser renas inte bort i traditionella reningsverk. En pilotanläggning har installerats vid ett av våra mindre avloppsreningsverk i Flurkmark.

Tre olika tekniker kommer att testas: ozonrening, som innebär att läkemedelsresterna sönderdelas med hjälp av ozon och till största delen oskadliggörs, samt rening med aktivt kol eller med ozon i kombination med aktivt kol. Anläggningen ska ge oss nya erfarenheter när det gäller drift och underhåll av denna typ av rening. Slutrapportering till Naturvårdsverket sker under 2021.

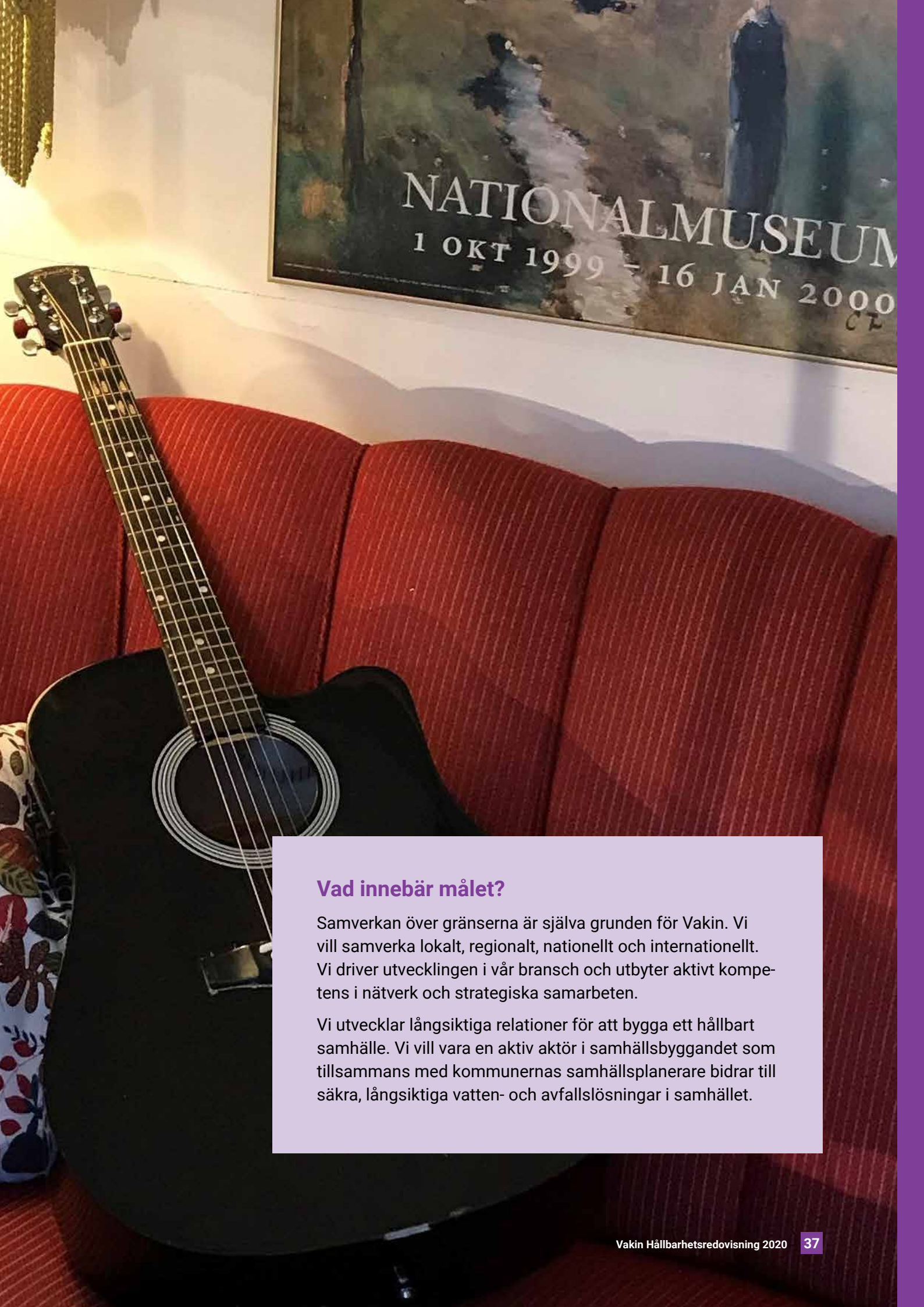
Obligatorisk matavfallsinsamling

Sedan mars 2020 erbjuds alla hushåll i våra ägarkommuner insamling av matavfall, även i fritidshus. I Umeå har det varit möjligt att sortera ut matavfall på frivillig basis, men det är nu obligatoriskt. I Vindeln är utsortering av matavfall nytt. Under året har vi kört ut många bruna tunnor och påsar för matavfall samt informerat kunderna.

Avgifterna för avfall har gjorts om och i Vindeln infördes vikttxa. Det innebär att kunden betalar efter hur mycket rest- och matavfall som slängs i den gröna respektive bruna tunnan. Vi har sett att mängderna restavfall minskar till fördel för mer återbruk och återvinning. Dessutom omvandlas större matavfallsmängder till biogas.

Mål 3

**Aktiv roll i samhällsplanering
och samverkan över gränser**

Vad innebär målet?

Samverkan över gränserna är själva grunden för Vakin. Vi vill samverka lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Vi driver utvecklingen i vår bransch och utbyter aktivt kompetens i nätverk och strategiska samarbeten.

Vi utvecklar långsiktiga relationer för att bygga ett hållbart samhälle. Vi vill vara en aktiv aktör i samhällsbyggandet som tillsammans med kommunernas samhällsplanerare bidrar till säkra, långsiktiga vatten- och avfallslösningar i samhället.

Måluppfyllelse 2020

MÅL	NYCKELTAL	UTFALL 2020	STATUS
Vi är duktiga på att aktivt delta i planeringsdialoger i tidiga faser	Remissvar samhällsplanering	100 %	■ Grön
Vi är en regional resurs och utbyter kompetens med omvärlden	Minst ett pågående internationellt projekt per år	1 ¹⁾	■ Grön

¹⁾ EU SUBTRACT; projektet Kajiado County i Kenya var vilande under 2020.

Bedömning av måluppfyllelse

Under året har vi samverkat i många olika former och med flera olika aktörer och har därmed uppfyllt målet, även om vi på grund av pandemin har fått hitta nya samverkansformer.

Vår största utmaning inom målet handlar om att påverka samhällsplaneringen så att kraven på vatten och avfall efterlevs i detaljplanerna. Arbetet är resurskrävande och svårt att mäta med bra nyckeltal.

Arbetet med en ny ägarkommun, Nordmaling, har involverat många medarbetare, styrelsemedlemmar och nya kollegor.

Internationellt har vi genomfört vårt EU-projekt SUBTRACT enligt plan, samtidigt som vårt projekt i Kenya varit vilande på grund av pandemin.

Petter Walan, utredningsingenjör, VA-Teknik

"Vi vill vara med så tidigt som möjligt i processen, så att lösningar för vatten och avlopp finns med från start när kommunen planerar nya områden eller stora förändringar i bebyggelsen."

Vi är duktiga på att aktivt delta i planeringsdialoger i tidiga faser

För att säkra en långsiktigt hållbar vattenförsörjning och avfallshantering, krävs en noggrann planering där VA planeras parallellt med samhällsutbyggnaden. Eftersom spill-, dag- och vattenledningsnät är placerade under mark, och VA-systemet måste ha tillräcklig kapacitet för planerad bebyggelse, måste Vakin vara involverade i tidiga skeden. På samma sätt är insamlingen av avfall beroende av utrymme och åtkomst till insamlingsplatser i den bebyggda miljön. Vi ska därför alltid sträva efter att vara närvarande och aktiva inför och vid kommunernas planberedningsmöten, något vi var under 2020.

Vi är en regional resurs och utbyter kompetens med omvärlden

Vi vill medverka till att svensk miljöteknikkompetens inom VA och avfall sprids internationellt inom de förutsättningar som finns för bolaget. På så sätt kan vi bidra till en utveckling inom FN:s globala utmaningar. Vid bolaget ska finnas minst ett pågående internationellt projekt.

Förutom de internationella projekt som redan pågår, initierades det under 2020 också två nya projekt tack vare Vakin internationella renommé: ett UNDP-finansierat projekt inom avfall i Costa Rica samt ett EU-finansierat projekt inom vatten i Nepal.

AKTIVITETER SOM BIDRAGIT TILL MÅLET

EU-projekt om hållbart återbruk

Vakin ingår i det EU-finansierade utvecklingsprojektet SUBTRACT, med huvudsyfte att öka mängden återbrukat material och göra återbruk ekonomiskt hållbart i framtiden. Projektet pågår 2019–2023 i Sverige, Finland, Slovenien, Österrike, Belgien, Spanien och Italien.

Under året har vi genomfört ett flertal aktiviteter inom projektet: vi har varit värd för ett internationellt seminarium, haft kunskapsutbyte med Finland och Slovenien samt genomfört en regional workshop med intressenter i regionen. Vi har också delat tre goda exempel (Returbutik, Fritidsbanken och farligt avfallhusen på återvinningscentralerna) för att visa olika typer av verksamheter där vi ser en stor potential för mer återbruk.

Samhällsplanering – utredningar och planer

Under året har vi genomfört utredningar och deltagit i många kommunala planärenden inom vatten och avfall. Ett exempel är utvecklingen av den nya stadsdelen Tomtebo strand. Vi har också arbetat med att upprätta hydrauliska modeller för vatten, dagvatten och spillvatten samt fastställt så kallade förnyelseplaner för spill- och dagvatten, där behovet av att förnya ledningsnäten framgår.

Ett stort antal detaljplaner har skickats till oss för synpunkter och vi har deltagit i samtliga planberedningar, samt i många utredningar kopplade till exploateringar och samprojekt med kommunerna. Att mäta vårt resultat genom nyckeltal är svårt, men vi strävar efter att utveckla mätetalen inom området.

Ny delägare i Vakin: Nordmaling

Nordmalings kommun blir delägare i Vakin från den 1 januari 2021 tillsammans med Umeå och Vindelns kommuner. Under 2020 planerade vi och förberedde samgåendet, som är en del i arbetet med att säkra hållbara VA- och avfallslösningar i de berörda kommunerna.

OECD-rapport om cirkulär ekonomi i Umeå

Som enda nordiska exempel ingick Umeå i en OECD-studie om cirkulär ekonomi i städer och regioner 2019–2020. I projektets slutrapport, *The circular economy in Umeå, Sweden*, finns OECD:s analys tillsammans med 18 rekommendationer kring hur vi kan arbeta mer systematiskt med omställningen till ett cirkulärt samhälle.

Under projektet involverades cirka 120 olika intressenter via dialoger och studiebesök. Under det uppskattade policy-seminariet som hölls hos Vakin, deltog lokala och regionala representanter tillsammans med deltagare från OECD, svenska delegationen för cirkulär ekonomi, Ellen MacArthur Foundation, Tillväxtverket med flera.

Mål 4

Kompetenta och kundorienterade medarbetare

Vad innebär målet?

Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare där våra medarbetare får utvecklas och må bra i en säker arbetsmiljö, samtidigt som vi alltid utgår från vårt uppdrag med kunderna i fokus.

Medarbetarna är Vakins viktigaste resurs. För att säkerställa vår kompetensförsörjning ska vi ha de utbildningar och nätverk som krävs för vår verksamhet. Vi ska också sprida kompetens och inspirera andra till ett hållbart beteende.

Måluppfyllelse 2020

MÅL	NYCKELTAL	UTFALL 2020	STATUS
Vi är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta, delaktiga och engagerade medarbetare som mår bra	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mätbart mål NMI-betyg över 60 ■ Kompetensutveckling 10 dgr/anställd/år ■ Nyttjande av friskvårdsbidrag > 80 % ■ Sjukfrånvaro < 3 % 	72,3 ¹⁾ 4 dgr/anställd 62 % 4 %	<ul style="list-style-type: none"> ■ Grön ■ Röd ■ Röd ■ Röd
Vi utvecklar kundanpassade tjänster som underlättar för våra kunders miljöarbete	Mätbart mål NKI "bland de bästa i branschen" ²⁾	Umeå: 72 Vindeln: 57	<ul style="list-style-type: none"> ■ Grön ■ Röd

¹⁾ Betyg över 60 nås inte på alla avdelningar, dock på Vakinn som helhet. NMI = Nöjd medarbetarindex mäts i betyg, ej %.

²⁾ NKI = Nöjd kundindex mäts i betyg, ej %.

En besökare får hjälp på Hörnefors återvinningscentral.

Bedömning av måluppfyllelse

Precis som för de flesta andra, har året präglats av pandemin. Medarbetarundersökningen visar att medarbetarna är nöjda med Vakin hantering av Covid-19, även om arbetsbelastningen ökat något på vissa avdelningar. Generellt visar undersökningen att medarbetarnöjdheten går i rätt riktning även om målet inte uppfylls på alla avdelningar.

Vad gäller NKI-mätningen, var 2020 ett så kallat nollår då vi gjorde om kundundersökningen och bland annat inkluderade fritidshus. Det är således svårt att jämföra med tidigare år, men generellt kan sägas att målgruppen ägare/förvaltare av flerbostadshus är något mer positivt inställda än boende i villa/fritidshus.

För att uppnå målet måste Vakin:

- genomföra åtgärder enligt fastställda handlingsplaner för ökad medarbetar- och kundnöjdhet
- stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet, bland annat med utbildningar och nya rutiner
- utveckla våra tjänster för bland annat återbruk för att underlätta för kunderna att göra hållbara val.

Vi är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta, delaktiga och engagerade medarbetare som mår bra

Vi arbetar efter en modell som kallas 70:20:10. Den innebär att omkring 10 procent av kompetensutvecklingen handlar om att gå en utbildning, 20 procent om att delta i exempelvis en konferens eller nätverksträff och 70 procent om lärande i vardagsarbetet.

För att ge våra medarbetare möjlighet till att fysiskt och psykiskt orka med både sitt arbets- och privatliv, arbetar vi proaktivt med friskvård. Vi erbjuder friskvårdsbidrag, friskvårdstimme, årlig friskvårdsdag, pausgympa, mindfulness och träningspass i olika former.

Årligen mäter vi våra medarbetares nöjdhet över att arbeta på Vakin via Svenskt Kvalitetsindex (SKI). Modellen som SKI använder utgår från att en medarbetares upplevelse av sin arbetsplats påverkar nöjdheten. Upplevelsen mäts genom de aspekter vi kallar för drivande (exempelvis samarbete, image och ledarskap) och de avgör till stor del hur nöjd medarbetaren är. Varje aspekt består av ett antal underliggande frågor. Resultaten redovisas i betyg, inte procent.

Vi utvecklar kundanpassade tjänster som underlättar för våra kunders miljöarbete

Under året infördes en ny tjänst i Umeå och Vindeln, obligatorisk matavfallsinsamling. För att på bästa sätt tillgodose kundernas önskemål, utgår vi bland annat från vår årliga kundundersökning. Vi följer också regelbundet upp kundernas synpunkter via statistik från kundsystemet, webb och sociala medier. Med utgångspunkt i det underlaget, arbetar vi sedan tillsammans med representanter från hela Vakin för att förenkla och förbättra för kunderna.

För att få en djupare förståelse för våra kunders förutsättningar att bidra till ett hållbart samhälle, genomför vi regelbundet fokusgruppsundersökningar. I alla utvecklingsprojekt finns kunder också med i en referensgrupp.

Ett sätt att mäta våra kunders nöjdhet gentemot övriga inom branschen, är att genomföra NKI-undersökning. 2020 års undersökning visade att kunderna i Umeå är nöjda med Vakin och NKI-index är 72 av 100, vilket är ett bra betyg. Tyvärr når vi inte lika högt i Vindeln med 57 totalt. Vårt mål till 2022 är att uppnå ett NKI-värde på 65 i Vindeln och Nordmaling, och 74 i Umeå.

Rickard Säfvenberg, handläggare, kundservice

"Vakin har ett uppdrag och samhällsansvar som genomsyrar hela verksamheten, det handlar inte bara om pengar utan om något större."

Nya arbetssätt i pandemins spår

Pandemin har på många sätt få stå i fokus för våra medarbetare under året. För att skydda medarbetare och minimera smittspridningen, har vi genomfört flera restriktioner. Vi har följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och sedan i början av november har alla medarbetare som kan arbetat hemifrån. Fram till dess arbetade kontorsanställda varannan vecka hemifrån.

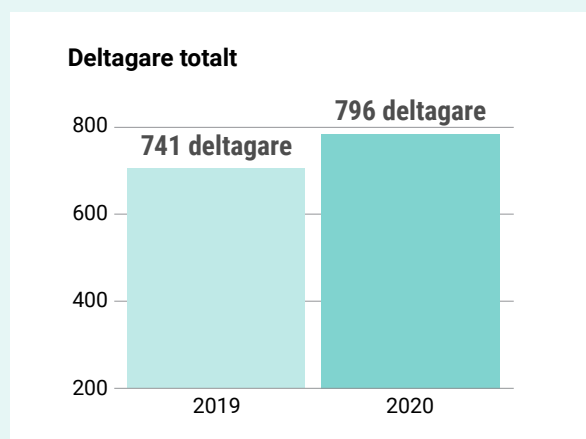
På arbetsplatsen har vi försökt hitta lösningar för att hålla distans. Driftspersonal blivit utstationerade på olika anläggningar och vi har hyrt in baracker för att hjälpa driftspersonal att hålla avstånd till varandra.

Samtidigt som vi längtat efter mer social samvaro, har de nya arbetssätten medfört en utveckling av förmågan att använda digital teknik. Det har resulterat i ett stort kompetenslyft inom hela organisationen.

Vision VA, kompetensnoden i norr

Vår satsning på utbildningsverksamhet inom Vision VA (vatten och avfall) påbörjades våren 2019 och sedan dess har mycket hunnit hända. Vision VA är vårt sätt att ta ansvar för kompetenshöjningen, inte bara för oss själva, utan även utanför den egna organisationen. Här erbjuder vi utbildningar och nätverksträffar med målet att bli en självklar mötesplats i norr för vatten- och avfallsfrågor.

När pandemin bröt ut våren 2020 pausades all verksamhet och vi såg då över möjligheterna att ställa om till en digital utbildningsmiljö.

Vi har en särskild utmaning när det gäller att rekrytera drifttekniker till vatten- och avloppsverksamheten. Tillsammans med Yrkehögskolemyndigheten planerar vi därför för en yrkehögskoleutbildning.

Digitalisering förenklar kundärenden

Vi har arbetat med förändringsprojektet "En väg in till Vakin", ett projekt som syftar till att både förenkla och förbättra Vakins service genom digitalisering. Våra nya e-tjänster skapar en högre tillgänglighet och snabbare service.

På rätt väg enligt medarbetarna

Resultatet av årets medarbetarundersökning var glädjande: vi har utvecklat oss i rätt riktning. Svarefrekvensen är 84 procent för de 160 enkäter som skickades ut. Skalan för resultatet är mellan 1–100, där 60 poäng är godkänt och över 75 är mycket bra. Medarbetarnöjdheten för hela Vakin har ett resultat på 72,3 att jämföra med resultatet för 2018, 69,4 poäng. Den bransch vi jämförs med är energi, miljö och vatten där medelpoängen var 56,7.

För att fortsätta vår utveckling analyserar vi resultatet från medarbetarenkäten och gör handlingsplaner med aktiviteter. Områden att arbeta vidare med är arbetsmiljön, samarbetet och organisationsfrågor.

Friskvårdsaktiviteter

Sedan 2012 har vi satsat på förebyggande friskvårdsarbete. Medarbetarna erbjuds en rad olika aktiviteter och under 2020 har vi bland annat genomfört följande:

- **"Grej of the day"**. En hälsoinspiratör har via veckoschemat inspirerat till att utöva olika hälsoaktiviteter.
- **Pausgympa**. Anpassades efter nya förhållanden då fler har arbetat framför datorn.
- **Mindfulness**. Utökades från två till fyra tillfällen i veckan.
- **Träningspass**. Då gymmet haft restriktioner i och med Covid-19, erbjöd vi i stället fler digitala träningspass.
- **"Den stora Vakinvandringen"**. I maj utmanades alla medarbetare att gå, cykla eller springa utomhus. Tillsammans la 60 deltagare hela 7 850 km bakom sig – lika långt som till Dakar, Senegal. Vinnaren cyklade nästan 160 mil.
- **"På minuten"**. I september peppades Vakins medarbetare att öka antalet aktiva utomhusminuter. Tillsammans fick vi ihop 60 000 minuter.

Insatser för arbetsmiljön

Vi har anställt en arbetsmiljöingenjör som började i december och sett över vår arbetsmiljöpolicy. Under 2021 kommer vi att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet ytterligare genom att exempelvis se över riskbedömningar, skyddsronder, mål för arbetsmiljöarbetet och genomföra utbildningar.

Att kommunicera hållbarhet

En viktig bit för Vakin är kommunikation och spridning av hållbarhetsfrågor vid olika utåtriktade aktiviteter. Under 2020 genomfördes flera olika aktiviteter:

- **Kranvattentävlingen**. Tävligen arrangeras vart femte år av Svenskt Vatten. Syftet är att sätta fokus på vardagslyxen vatten och lyfta de utmaningar vi står inför. Över 100 kommuner tävlade i regionfinaler, bland annat i Umeå. Där vann Vindelns och gick till riksfinal.
- **Skolinformation på distans**. Utifrån pandemiläget skedde årets skolinformation till elever i årskurs 4 i Umeå och Vindelns digitalt. Lärarna har kunnat boka in online-lektioner där Naturskolans pedagoger har berättat om vatten, avlopp, avfall och återvinning.
- **Världstoalettdagen**. I samband med den av FN instiftade Världstoalettdagen 19 november, anordnade Vakin en tävling där mellanstadieelever i Umeå och Vindelns fick skapa en bild som berättar om vad som får spolat ned i toaletten. Vi fick in 468 bidrag från 33 skolor och vinnarbidragen ställdes ut på offentliga toaletter i Umeå.
- **En lektion i avfall**. Under året lanserades Vakins nya avfallslektion med fokus på avfallsminimering och delningsekonomi. Responsen har varit positiv från både lärare och elever.

Nyckeltal och GRI-index

På följande sidor redovisas de upplysningar inom ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet som vi har bedömt relevanta utifrån våra prioriterade globala mål och väsentliga frågor. Avslutningsvis redovisas GRI-index som utgår från gällande standarder.

Nyckeltal miljömässig hållbarhet

Insamlat material per vikt eller volym (GRI 301-1)

Materials lag (ton/år)	Umeå			Vindeln		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Hushållsavfall, energiutvinning	19 599	19 082	17 949	1 320	1 274	841
Hushållsavfall, deponering	0	0	0	0	0	0
Matavfall, biologisk behandling	4 292	4 407	5 015	-	-	189
Material till återbruk	328	253	273	-	-	-
Textil till återbruk	215	351	117	-	-	-
Grovavfall, materialåtervinning	2 230	2 175	2 450	255	234	255
Grovavfall, energiutvinning	9 874	9 536	10 755	872	702	1745
Grovavfall, konstruktionsmaterial till anläggningsändamål	2 311	2 323	0	140	88	0
Grovavfall, deponering	596	585	3 237	40	40	178
Trädgårdsavfall, biologisk behandling	3 042	3 338	3 539	155	155	119
Trädgårdsavfall, energiutvinning	1 814	2 106	1 602	0	79	138
Farligt avfall	925	951	1 183	62	53	69
Elavfall inkl batterier	1 942	1 714	1 745	110	130	129
Slam och latrin	7 224	9 092	9 028	886	1219	872
Fettavskiljar slam	1 306	1 270	1 447	-	-	-
Insamlat material (kg/invånare)	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Restavfall	150	144	134	230	223	145
Grovavfall	161	152	153	225	228	421
Matavfall	37	38	42	0	0	33
Farligt avfall och elavfall	22	20	22	30	32	34
Förpackningar	93	88	83	61	59	59
- Varav glasförpackningar	20	24	24	20	23	22
- Varav pappersförpackningar	22	22	25	9	9	14
- Varav plastförpackningar	9	10	10	7	7	7
- Varav metallförpackningar	2	2	2	1	1	1
- Varav returpapper	40	31	23	23	19	14
Totalt	463	442	434	546	542	692
Återvinning, återbruk, matavfallsinsamling	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Mängd material till återbruk (kg/person)	2,52	1,91	2,04	-	-	-
Mängd textil till återbruk (kg/person)	1,65	2,66	0,87	-	-	-
Andel materialåtervinning för avfall som tas emot på ÅVC och återbruk	15 %	15 %	15 %	20 %	22 %	12 %
Andel matavfall till biologisk behandling av uppskattad uppkommen mängd	39 %	40 %	44 %	0 %	0 %	35 %

BILAGA

Energianvändning inom organisationen*, MWh (GRI 302-1)

	2019	2020
Bränsleförbrukning icke förnybara källor		
Bensin	76	96
Diesel	794	708
Bränsleförbrukning förnybara källor		
Vätgas	3	3
Energiförbrukning per energislag		
Total elförbrukning	18 596	17 863
Total värmeförbrukning	4923	5140
Såld el		
Total såld el	64,7	248,8
Total energianvändning		
Energiförbrukning dricksvatten	8 679	8 296
Energiförbrukning avloppsrening	14 596	14 416
Energiförbrukning avfall och återvinning	722	715
Energiförbrukning lokaler samt övrigt	396	383
Summa energiförbrukning	24 393	23 809

*Energianvändning utanför organisationen, t ex bränsleförbrukning från inköpta transporter, ingår inte.

Energiintensitet (GRI 302-3)

	2020
Producerat dricksvatten och renat avloppsvatten (m³)	
Total mängd producerat dricksvatten	10 094 800
Total mängd renat avloppsvatten	15 342 622
Energiintensitet* (kWh/m³)	
Energiförbrukning per renad m ³ dricksvatten	0,82
Energiförbrukning per renad m ³ avloppsvatten	0,94

*Energianvändning är beräknat utifrån användning inom organisationen enligt GRI 302-1.

Direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, ton CO₂-ekvivalenter* (GRI 305-1, 305-2, 305-3)

	2019	2020
Direkta utsläpp (Scope 1)	1 214	1233
- Avloppsrening	925	958
- Egna fordon	216	209
- Läckage köldmedier	73	66
Tillförd energi (Scope 2)	15 725	9745
- Elkonsumtion	15 504	9514
- Värmeconsumtion	222	231
Indirekt klimatpåverkan (Scope 3)	6 025	4570
Summa tillförda utsläpp	22 964	15 548

*Koldioxidekvivalenter eller CO₂e är ett sammanvägt mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika växthusgaser bidrar olika mycket till växthuseffekten och global uppvärmning.

Undvikna utsläpp av växthusgaser, ton CO₂-ekvivalenter

	2019	2020
Summa undvikna utsläpp	-11 044	-7 605

Nyckeltal social hållbarhet

Information om anställda (GRI 102-8)

Personalstyrka 31 dec 2020	Kvinnor	Män
Antal tillsvidareanställda	50	112
- Varav heltidsanställda	45	106
- Varav deltidsanställda	5	6
Tidsbegränsat anställda (visstidsanställda)	5	2

Könsfördelning, större yrkesgrupper 31 dec 2020	Kvinnor	Män
VA-/VVS-/utrednings-/miljö-/processingenjörer	9	10
Produktionstekniker VA	1	19
Ledningsnät/underhåll	1	23
Drifttekniker avfall	4	13
Stödavdelningar (ej chefer)	27	15
Alla chefer	7	16

Andel av anställda som omfattas av kollektivavtal 2020 (GRI 102-41)	100 %
---	-------

Nyanställda och personalomsättning (GRI 401-1)

	< 30 år	30-50 år	> 50 år
Nyanställda	9	12	1
- Varav kvinnor	2	2	0
- Varav män	7	10	1
Avgångar	0	10	2
- Varav kvinnor	0	4	2
- Varav män	0	6	0

Andel tillsvidareanställda som börjat eller slutat av totalt antal tillsvidareanställda (31 dec respektive år)

	2019	2020
Börjat (%)	7,1	13,6
Slutat (%)	7,7	7,4

Nyanställda och personalomsättning (GRI 401-1)

	2019				2020			
	Kvinnor		Män		Kvinnor		Män	
Jämställda löner (medellön för anställda)	37 031		36 221		37 807		37 547	
Sökande till tjänster	65	(35 %)	119	(65 %)	131	(33 %)	273	(67 %)
Mycket kvalificerade	56	(39 %)	88	(61 %)	112	(35 %)	207	(65 %)
Kallade till intervju	17	(38 %)	27	(62 %)	31	(37 %)	53	(63 %)

BILAGA

Arbetsrelaterade skador (GRI 403-2)

Inrapporterat i system	2019	2020
Antal rapporterade tillbud (st)	23	26
Antal rapporterade olycksfall (st)	11	18

Sjukfrånvaro och friskvård

	Mål	2019	2020
Sjukfrånvaro (kort) ¹⁾	< 3 %	1,73 %	1,87 %
Sjukfrånvaro (lång) ¹⁾	< 3 %	1,77 %	1,79 %
Frisknärvaro ²⁾	> 60 %	66,50 %	70,50 %
Nyttjande av friskvårdsbidrag	> 80 %	63 %	62 %
Rehabiliteringskostnader ³⁾	≤ 10 %	2 %	17 %
Kompetensutveckling ⁴⁾	10 dgr/anställd	2 dgr/anställd	4 dgr/anställd
Tidsåtgång vid rekrytering ⁵⁾	25 dgr	21 dgr	18 dgr

¹⁾ Andel sjukfrånvaro i förhållande till totalt arbetad tid. Kort sjukfrånvaro max 14 dagar, lång sjukfrånvaro mer än 14 dagar.

²⁾ Andel medarbetare med högst 5 dagars sjukfrånvaro på ett år.

³⁾ Andel av totala kostnader för företagshälsövård.

⁴⁾ Utbildningar, konferenser, studiebesök.

⁵⁾ Från sista ansökningsdag till påskrivet anställningskontrakt.

Externa initiativ som organisationen stödjer (GRI 102-12, 102-13)

Vakin deltar i många nätverk samt utvecklings- och samarbetsprojekt för frågor som rör vår bransch. Några exempel är medlemskap i Avfall Sverige, Svenskt Vatten, Nätverk för hållbart byggande och förvaltning, RE:Source, Dag & Nät, SSTT (Scandinavian Society for Trenchless Technology), SEIIA (Swedish Industrial Interoperability Association). Vi stödjer också Wateraid och ISWA (International Solid Waste Association).

Nyckeltal ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk stabilitet och utveckling av betydande infrastrukturinvesteringar (GRI 203-1)

Vakin (559028-8899), UMEVA (556492-0287), VINVA (559026-4718)

	2019			2020		
	Vakin	UMEVA	VINVA	Vakin	UMEVA	VINVA
Nettoomsättning (Mkr)	151,3	355,9	18,3	156,5	384,1	20,3
Rörelseresultat (Mkr)	0,6	22,5	-373	-0,1	14,5	0,1
Resultat efter finansiella poster (Mkr)	0,5	1,9	-701	-0,2	-7,6	-0,4
Balansomslutning (Mkr)	26,7	1 516,4	54,1	31,3	1 624,9	61,6
Anläggningstillgångar (Mkr)	8,7	1 332,9	38,0	6	1 428,2	43,9
Soliditet (%)	15 %	5 %	4 %	13 %	4 %	3 %
Utfall av investeringar (Mkr)	4,7	168,8	13,3	7,8	169,2	6,9
Medelantal anställda (st)	155	0	0	156	0	0

GRI-index

Hållbarhetsredovisningen är inspirerad av Global Reporting Initiative (GRI) som är riktlinjer för hållbarhetsrapportering. Det är första gången Vakin använder sig av GRI Standards och vår ambition är att på sikt utveckla vår redovisning. I tabellerna nedan framgår var i redovisningen respektive information finns.

Hållbarhetsredovisningen har inte genomgått någon tredjepartsgranskning. Sedan förra hållbarhetsredovisningen (för 2017) har vi utvecklat vår styrmodell och sett över vår väsentlighets- och riskanalys. Framöver ska vi årligen ta fram en hållbarhetsrapport.

Generella upplysningar		Sid
102-1	Organisationens namn	2
102-2	Viktigaste varumärken, produkter och tjänster	4,10
102-3	Huvudkontorets lokalisering	52
102-4	Länder där organisationen har verksamhet	10
102-5	Ägarstruktur och företagsform	10-11
102-6	Marknader där organisationen är verksam	10-11
102-7	Organisationens storlek	46-49
102-8	Information om anställda	48-49
102-9	Leverantörskedja	Redovisas ej i år
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisation och leverantörskedja	10
102-11	Tillämpning av försiktighetsprincipen	16
102-12	Externa initiativ som organisationen stödjer	49
102-13	Medlemskap i organisationer	49
102-14	Uttalande från vd	8-9
102-16	Värdegrund, principer och etiska riktlinjer	16-17
102-18	Styrningsstruktur	10-11 16-21
102-40	Lista över intressentgrupper	20
102-41	Andel av anställda som omfattas av kollektivavtal	48
102-42	Identifiering och urval av intressenter	20
102-43	Tillvägagångssätt för kommunikation med intressenter	20
102-44	Viktiga frågor som lyfts i dialogen	20
102-45	Enheter som ingår i den finansiella redovisningen	49
102-46	Process för att definiera innehåll och avgränsning av frågor	16-21
102-47	Lista över väsentliga frågor	21

Generella upplysningar		Sid
102-48	Förändringar av information	50
102-49	Förändringar i redovisning av viktiga frågor	50
102-50	Rapporteringsperiod	1
102-51	Datum för publicering av senaste redovisningen	50
102-52	Redovisningscykel	50
102-53	Kontaktperson för redovisningen	2
102-54	Redovisning i enlighet med GRI Standards	50
102-55	GRI Index	50
102-56	Extern granskning	50
103-1	Förklaring till varför frågan är väsentlig	16-21
103-2	Hur organisationen ser på frågan och hanterar den	16-21
103-3	Hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen	22-45
Miljömässig hållbarhet		
301-1	Insamlat material per vikt eller volym	46
302-1	Energianvändning inom organisationen	47
302-3	Energiintensitet	47
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (Scope 1)	47
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 2)	47
305-3	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 3)	47
Social hållbarhet		
401-1	Nyanställda och personalomsättning	48
403-2	Arbetsrelaterade skador	49
Ekonomisk hållbarhet		
203-1	Infrastrukturinvesteringar	49

Vakin
901 84 Umeå

BESÖKSADRESS HUVUDKONTOR
Övägen 37, Umeå

KONTAKT
kundservice@vakin.se
090-16 19 00
vakin.se

Tillsammans bygger vi det hållbara samhället.